

presenti statu quiescentib⁹, expectaretur euentus de archiepiscopo: ut eo reddito, de omnibus decernat: si qua pars minus pareret cōstituto, in eam omnis sine exceptione, terra confurgeret.

FINIT LIBER. XIII.

INCIPIT LIBER XIII.

Ausa Rostockcensis collegij nouiter erigendi, Deo, hominibusq³ gratificāda, magnis diffidētiē causis intercedentibus, ccepit urbis esse odiosissima. Principib⁹ uero nouę causę in eam rem effervescedi fuerunt, ex refragatione, & obluetatione plebis sese obiectantis: Tamē si diuinus honor, & religionis amor, primā causa, ut esse debuit, fuerit rei molendę: adiuuit tñ feruorē deu-

Obstinatōre
reluctatio iu
uit feruorem
deuotionis.

Sex urbes
Wādalicę fce
dus incunt.

Fœdus Ros
tockcēn. dat
animum.

Plectitur ul
timo suppli
cio res nau
fragarū app
heratores.

tionis, obstinatorū reluctatio: ut non paterētur ab improbis, rem diuinam impediri. Iam fœdera ciuitatū Wādalicarū enūciata, intumescere fecerūt urbis habitatores: Cum enim multa signa essent, innouādarū per prouincias rerū, q³ multi & inopinati motus undecūq³ cōsurgerent: uisum est exire, inter sex urbes maritimas, quę ab ueteri solo nomē seruāt, ut Wandalicę usq³ modo uocentur, fœdus sanciri in annos, & tempora: q³ imprimis post diuinū ubiq³ precipuū honorē, quęq³ ciuitas suo principi non recusaret prestare, quę iusta sunt, ac debita. Supra id, si qua ciuitas aliunde prematur, ubi uicinę urbes eam ad parendū iuri exhibeant, idq³ reiectum sit, tum se mutuo auxilio defensuras. Id tum fœdus publicatū arrexit aures Rostockcensium: Periclitatur interim nauis de Norwagia piscib⁹ onusta, sub littoribus Magnopolensis ditionis: Iussisse fertur princeps, eiectā per littora bona colligi, & in suā ditionē ad tempora discussi negotij perducī: detracta uestis naufragis: excisi digiti auro insignes: Adigere fabulantes, quo rem atrociorē facerent, quod ipse non crediderim, eā fuisse seuitiam colligentibus naufraga: ut arinatantes in lignis aut cistis, uiuos, quibus se alligarant, denuo detritos in mare, ut demersos potius, q̄ uiuos spoliarent. Sed cum monitus dux literis, & nūcijs, & calamitosis naufragis, sua pmitteret, distulit ex causis, quę illi q̄ ceteris fuere notiores, Tum Rostockcenses, qui ex alijs causis, extra sui principis gratiā agerent, non ignorātib⁹, ut ferebāt, uicinis urbib⁹, prefectū de Zuaen, militarē, alterius prouincię uirū, qui de littore res naufragas, sui principis iussu deuehi curauit, capiūt, & in suam urbem pertractū, cum famulo, ense publico cedunt. Idem nōnullis alijs, de prefecto in Bukow, uiro ab olim non in bonis notissimo, ferūt demādatū, ut curarēt: sed differebant, donec princeps missis ad securitatē armatis, hominē Zwerinū iussit deduci. Talibus aliam mentis excreuit diffidentia: ut causa collegij, alioqui, si equis aspiciat oculis, non grauis, exardescētibus odijs, pro grauissima duceretur. Interim ferunt principes Magnopolenses, habito suorū militariū cōuentu maximo

iniurias suas ab ciuib⁹ detexisse, cum amaritudine plurima: eorū desuper
cōsilia requirens. Nolebant sensati principes, rem grandē sine maturitate
cōtingere. Quid sibi uelint noua ciuitatū fœdera, nō esse obscurū. Tum
uiri graues in cōcilio deliberātes, respōdēt: Esse cōspicuū uniuersis, quid
Rostockcēses sint de suo principe meriti: inq̄ eam rem bello castigādā,
si propendeāt principes: nosse illorū quēq̄, quid sua cōtineat ad principes
obligatio. Verūtāmē, quia fœdera ciuitatū hoc pręferūt: ut iusticiā delin-
quentes exhibeāt: eam, si pro dignitate assequi poterūt principes sine gla-
dio, lōge desyderabili⁹, q̄ per ferrū & ignē extorquere. Erāt qui dicerēt:
Ergo principes nostri urbicis illis, rusticano generi, auscultabunt de iure?
& illi de principib⁹ iudicabūt: nō ita illos cōdidit omniū parēs de⁹. Qui
dubitat arma corripere, suo detrimēto forte uidebit exteros ad arma uo-
cari. Hac tum uarietate, ad deliberationē maturā cōciliū dissoluit. II.

Rostockcē
bello castigā
di.

Rusticanū ge-
nus nō iudi-
care de prin-
cipibus.

Authores tur-
mule⁹ male
habuere.

Domesticus
fur de gratia
ceditur gla-
dio.

Homo tumi-
dus impatiēs

Lacessius
probris mis-
litarem.

Er interualla temporū, in opido Hāburgo, dispensante deo, pro-
p uenit ut authores grauissimi tumultus, qui rem sine exēplo cru-
delem cōcepissent, aut diuino nutu, peste, quę intercessit de mū-
do sublata, aut furijs agitātib⁹, publico iudicio dānati perierūt: Nōnulli
in urbes, ut sperabāt, immunes delapsi, ibi etiā conuicti, gladiū ultorē per-
senserunt: cum cōfiterent^r palam, cōstitutū in cōiuratione, de nece prima-
tum. Alius etiā, qui proconsulē, in extractione factionū principis de turri
grauissime in caput cecidisset, admissio furto, profugit urbe, & clam sepe
rediens, aliq̄n deprehēditur, publico damnat⁹ pro scelere iudicio: in subli-
me super omnes iubetur appendi, q̄ domesticū furtū inisset: Sed tñ offi-
ciariorū suorū interuentu (erat enim doleator) gladio cęsus pœnas dedit:
Ipse cōiurationis princeps, haften⁹ impune habit⁹, ne maiori tumultu res
quieta turbaretur: cum tñ furie illum exagitarēt, nec posset quiescere, per
hāc occasionē luit suppliciū. Venere principū & uiroꝝ militariū multipli-
ces literę, quęulātes, q̄ in urbe Hāburgo, male per eundē habita sit hone-
sta dñā, uxor Henrici Frigdach, uiri militaris, feruescēte iam tumultu. Ea
res paulo superi⁹ repetenda est: Nundinis sancti Viti, cum feruesceret ille
tumult⁹, & idem ille iam magnus in urbe haberetur, usq̄ adeo, ut montes
& maria polliceretur, iam inter suos cōstituēs distribuere publica officia
& ministeria, in molēdinis, & hospitalib⁹, in portis urbis: uenit in urbem
memorat⁹ cum cōiuge militaris, quędā pro suo cōmodo cōparare: Inter-
pellauit secreto ductorē factionis, q̄ seru⁹ ei⁹ diceretur, redimeret apud se
clam seruitutem: ut nihil opus sit, eam rem in publicū efferri. Non potuit
homo tumidus patiēter accipere, q̄ de seruitute diceretur: qui sibi tam ui-
debatur magnus, ut urbem totam, uel solus sustineret: Assumptis aliquot
ex suo consortio ciuib⁹, & sacerdote, quē sibi scribā, cum publice domi-
naretur, & omnia administraret, destinauerat: ingreditur hospitiū milita-
ris uiri, & intentato iurgio, maximis probris honestū uirum lacessiuit. Il-
le uidens quid ageretur, q̄ iam homo stolidus, dñationis pene cert⁹ in ur-
be, omnia pro libidine ageret: modesto edito responso, breuiauit sermo-
nē: & ex eo expedit⁹, in scensa nauī redijt Harborg, uxore sequi iussa: Iam

Pulchrū ex
libertate fœ
minea uerbū

alijs uis in eum ius suū exequēdū deliberauit. Post duos dies cum uxor
sequi contenderet uirum: memoratus factionis princeps, uel quia obser
uaret eius uestigia, uel forte incidens in eam cæpto iurgio, mulierē infecta
tur: Illa libertate fœminea, & suo generi solita: Magnū, inquit, & incom
parabilem hic cerno uirū, qui urbem supra senatū gubernet, solusq; in ea
dominē: oblitū, q̄ seruus sit eius, nec legitime natus. Excanduit ille, & in
longū extracta uerborū iniuria, ac contumelia, cum consortib⁹ suis, quos
pro multitudine ubiq; promptos habebat, illam circūstans, probris la
cessiuit: inuitans ad cōcubitū ei⁹ populares sublatis etiā honestę fœmine
uestib⁹, nec hominē, sed equā assimilat. CA. III.

Matrona ho
nesta trahit
ad p̄consulē

Qui iniuriā
irrogauit ac
culat.

Temerarius
consentit in
cōsiliū p̄cō
sulis.

Differentia
componitur

Temerarius
carcerat &
ultio suppli
cio punitur.

Vid faceret prudēs fœmina, hominib⁹ neq; uallata: seruauit patiē
q̄ tiā cū modestia uerborū: Tali septa cōsortio, ducit ad domū p̄xi
mi cōsularis, qui iudicio p̄fuisse proxime: Quo non inuento,
aut inueniri non passo, ad iuniore, in eadē cōmorantē platēa, magnis cla
moribus pertrahitur proconsulē: Ingens cōcurrerat hominū multitudo:
Prodiit, qui querebat constans & intrepidus: Iam princeps ille de medio
proclamabat: Securitatē, & cōductū p̄stās procōsuli: Id tñ ille, nec po
stulauit, nec p̄re strepitu potuit exaudire. Ibi, cum magna turba staret cir
cūfusa: accusator fuit ille, qui irrogauit iniuriā, de multis cōuicijs & cōtu
melijs sibi ab illa illatis, deposcens in publicū, cum sceleratis, carcerē inclu
di: Proconsul dimissa turba seuocauit hominē in domū: Clamor exorit:
sequere sequere illum: Sequuti sunt duo, qui postea publice poenā dabant
quod dixim⁹. Ibi sepositis per modestiā dixit: Viderēt quid & cum quo
agerent: esse fœminā, & quę nec sui esset iuris, nec in iudicio posset cōsiste
re: de iniurijs, quid esset ille ab ea consequuturus iure ciuitatis, se nec scire
nec dicere, q̄ non multo tēpore eū habitasset locū: Prudēter facere homi
nem, si consiliū mutaret in alterū diem, certior factus q̄ non abiret: Non
recusauit, si in edibus suis asseruare illā proconsul uellet, pollicereturq;: Il
le respondit, domū suā custodię non deputatā: uadem se fieri, & fideiusso
rem si hoc illi uideretur. Annuit ille ductor, inq; eā formā dimittit fœmi
nam. Procōsul illā cum honesta familia, adiūctis dominab⁹ seniorib⁹, mit
tit in domū structurarij: orās fœminā: ut pro sua prudētia, patientiā age
ret unius noctis: Humanissime ibi excipitur: Erat enim pregnās: uino &
confectionib⁹ honorat. Postero die deputati duo consulares, rem omnē
composuere ut fœmina data manu, quod in se esset, remitteret iniuriam,
& ille uicissim: & ita abit. Sed post tempora, iam ceteris rebus satis quie
scentibus: uenere literę alię super alias, a nobilibus & militarib⁹ uiris, su
per iniuria & cōtumelia irrogatis, uiro primū militari, deinde cōiugi ei⁹.
Ductor ille accusatus, non sine uolūtate ciuiū mittitur in carcerē publicū:
& accusatus in iudicio, q̄ libertatē nundinarū uiolasset, capitali supplicio
damnatur. Sciebāt infinitā multitudinē, ductori suo non defuturā: Proui
sum est, ut & in iudicio, & in exequutione, non pauci iuuenes, oportunis
locis essent in armis, si qua uis fieret, prohibitori. Accepta sententia, mox
ducitur ad supplicium in ipsa meridie sub p̄rædio. Aderant cōsulares, qui

quocūq; loco tumultus audiretur, curaret decollandū: Venerant ad urbis portam, & infinita effundit multitudo, foris, si quid posset, uim intentatura: Prouisum est, ut q̄primū exequutor cum dānato primā pertransisset portam, clauderetur: & eodē momēto, ea que fuit in cōspectu clauditur: Inter medias exceperit ille gladiū, sine turba: dimissus cum capite truncus in terra. Vxor ubi audiuit, primum distulit sepelire: deinde admonita ab amicis, tulit corpus, & sepeliuit. Alius quoq; non diu post uir grandeuus cum deprehensus esset in molendino, q̄ statutā mensurā esset supergressus culpans q̄ a cōsularib; factū esset, in publico cōstituit mēsurare: Ea de re monitus, nec cessans, accusatur, & tanq̄ seditionis renouator, gladio ceditur: Ita meritā recepere mercedē tumultuationis principes. III.

Rbes Wandalice tum queruntur apud Danię regem Iohānem, u q̄ Iacobus, Mauricij de Oldenborg filius, comes, ei⁹ fratruelis, mare teneret nauibus impacatū, multaq; damna irrogaret transfuentibus mercatoribus, q̄ causaretur ope ciuitatū se patrimonio exutum Delmēhorst: quod Bremēsis ecclesię administrator, episcopus illi Monasteriensis admissit: Rex Danię in cōuentu procerū, quē tum in arce Kopenhauen haberet, presentib; urbiū oratoribus, respondit, se rebus cōponendis futurū mediatorē. Interim Iacobus in Norwagia, diem suū obiit, relictis in mari cōparibus suis, Pining, & Zanderū Hoboden, natū Lubeburgo: qui regi Christierno multa, ut ferebat mutuasset: sed in eū tum uenerat ex mercatore cūsum: ut in mari manu militari, ab hostib; regni, Anglis, quereret compensationē: Quē ferūt in eo questu nauigantē, cum expedita manu, cum audacius mari inuolitare, euersa per tempestatē nauis, cum liberiori, q̄ par erat uteretur uelo, perisse cum omnibus. Cceperat tamē ante ab Anglis plurima: Nam in Anglos, quod in Dania diximus, pene iustam habebant Holsatię principes querimoniā: Hispanos aut, quo sit iure insectat⁹, nisi q̄ forte Angliam hostilē terrā peterēt, non intelligo. Hoc enim genus hominū, posteaq; ad predam semel armatur: si non potest ab hostibus, certe ab obujs quibuscūq; requirit unde uiuat, ne inuolum laborarit. Largam enim iusticiā illi sectantur. Ea uero que tum in mari Anglicis adimebant a Danis, imputata sunt nostris in Anglia mercatoribus: quasi intelligētiam habētib; cum uicinis Danis: nec ulla ciuitatum ad eam rem purgatio, satis ualere potuit: quo minus Angli, canum more, ab alijs morfi, in quos se uindicare non possunt, sequūt in proximos: Eam semper, & in literis, & tractatibus obiecere nostris cantilenam: manū nostratum occulte cum Danis operari. CA. V.

Ellum uero quod tum in Liuania conquieuit, non sunt passi diu iacere fratres Teutonici ordinis, q̄ arcibus, & predijs suis spoliati deteriorē fouere cōditionem uiderētur. Audito ergo, q̄ suus, quem uoluere archiepiscopus prosperaretur, bellū renouare conatur: presertim iam aucti uiribus tantis, q̄ diocesis Rigensis, plena militarib; uiris qui haftenus ecclesię inseruierint cōtra ordinem, nūc essent illis accessuri. Quid faceret ciuitas, que cum capitulo sola manebat: iam enim postulat⁹

Inter portas
trūcatur fa-
ctiosus.

Ali⁹ seditio-
sus cedit gla-
dio.

Pining &
Hobode py-
rata.

Pyratæ etiā
amicis non
parcunt.

Angli canū
more remor-
debant.

Bellū in Li-
uania reno-
uatur.

• Vrbs Rigā
sustulit duas
arces.

Ordo uritur
trabali do-
mo p̄ arce.

Monitoriū
penale in Ro-
stockcē.

• Male cōcōr-
des uiri patri-
cij.

Somnia fin-
guntur.

Dux Romā
p̄egrinat.

Racēburgen-
s ep̄us exequu-
tor.

rem infiniti sumptus & laboris posthabuit: Defensionis finibus cōstitera-
ciuitas, iam arbitrata ad plenā libertatē pertuenisse, sublatis duabus arci-
bus: quarū altera ad portū in Dunemunde, altera in ipsa urbe constituta,
sepe, quod nolent uidere faciebāt. Variē diu cōflictatum est: sed ciues in-
tra urbem se cōtinuere; usi ex cōmodo nauigatione. Ordo aut, ut aditum
maris nauigaturis interciperet, infra arcem Dunemūde, ad eandē flumi-
nis ripam cōmuniuit p̄sidiū, ex suppositis inuicem roborib⁹ (trabalem
uocāt domū) eaq; pro arce sunt usi, ad frenādā libertatē enauigādi: sed
parū profecit: Eo enim p̄sidiō non obstāte, p̄ternauigauere qui uole-
bant. Huius tñ exitum belli, per aliquot annos extracti, posterus suo tem-
pore dicemus: Nec enim cōquieuit ordo, nisi arcibus ademptis, & euersis
in certam formam renouatis, ac redditis. CA. VI.

• N Magnopoli interim, exasperatis licet principib⁹, quieta fuere
i arma: Sed episcopus Zwerinēsis, a duce Magno cōmonit⁹, pe-
nale monitoriū decreuit, ut parēat pię, ac religiose causę, quā dux
instituisset, de erigenda parrochiali diui Iacobi in ecclesiā collegiatā. Ob-
igere Rostockcēses appellationē qualencūq; & in ea cōquiescētes, episco-
pi mandata neglexere: Ille exercebat in eos ecclesię gladiū: sed illi, cum ap-
pellationē legitimā rite obtēdissent, inuenere clerū, qui illis adhereret. In-
terim populus, cum patrib⁹, ex alijs causis prouocati, totis se nisibus oppo-
suere, erigēdo collegio: Erāt, qui perinde in cōsortes publici concilij uin-
dictam quādam sunt meditati, q; male inuicem cōcordes essent sedētes in
senatu. Inflāmauere turbā, qui ultionē cogitabāt, in cōpares: ut totis nisibus
bus plebs ecclesiasticę causę reniteret: q; in ea omni causa insidiaretur ci-
uium libertati: Non queri a principib⁹ ecclesiam: sed urbis plenū domi-
nium: ut iniiciatur frenū libertati. Non agi de collegio: sed de arce qñq;
in urbe collocanda, & transferēda episcopali cathedra de Zwerino in Ro-
stockciū. Ita sibi somnia finxerunt, que pro ueris habuere, a nemine cogi-
tata. Interim disseminat per maleuolos in urbe: rem esse cōpositam inter
principes, & quosdā ex procōsulibus: esse illos proditores urbis, qui clam
ceteris de preiudicio urbis, egissent cum principibus: primū secreto mur-
mure, deinde aperta etiam indignatione, inuēti sunt audaciores in bonos
uiros, q; stimularetur uulgus a quibusdā in cōcilio. In hoc turbido urbis
statu, dux prosequendo negotio multas causas prætenderat, q; plenum
uideretur opus pietate, ac religione: deinde, q; plurimū ubiq; fauorem ex-
pio meritis opere, ex alijs causis obuios sibi Rostockcēses ad iuga cōpel-
leret. Profectus deuotionis gratia in urbem Romā, episcopum Racebur-
gensē, & multā ex militia secum duxit familiā: Expleta deuotionis cau-
sa, fundādi collegij sanctū propositū per supplicationē insinuauit summo
pontifici Innocētio, orans deputari exequutores: Facile inclinabat ponti-
fex rei, in qua diuini nominis amplificari gloria quereretur: dedit exequu-
tores, & inter alios Raceburgēsem episcopū: qui in ipsa urbe desuper ful-
minauit processum: ne si quid summo pontifici, aut illi exequutore in iti-
nere humanitus accidisset, causa non integra, sed iam inchoata censeretur.

LIBRI XIII. CA. VI. ET VII.

Hoc interim processu, posteaq̄ in sua redierūt, requisiti Rostockcēses, non habuere quod opponerēt: Fremebat uulgus: dissidebāt in cōcilio patres: e quib⁹, qui sanius rem intuebant̄, suaserē: ut se parituros ostēderent: quia tum nulla ratione possent mādati apostolicis cōtraire, uerbo assentiri, nihil nociturę causę: rem deniq̄ nūq̄ pficiendā, populo reclamāte. Alijs aliud est uisum, si semel paruerint, semper parituros: uolebant enim ascēdere ex aduerso: sed superati ratione cesserūt, simul, q̄ sperarent uulgus exasperandum in eorū capita qui eius sententię fuissent authores: quib⁹ ut diximus, male uoluerūt. Vocatur in pretoriū cōmunitas: res q̄ potuit, maxima modestia pponitur: esse causam, cui papa & Imperator & omnis mūdus fauerēt: quā nemo, nisi malign⁹ de iure impediret. Sed esse illis omnibus cōmunem sententiā, ut totis animi, corporisq̄ nisibus reluctarentur, ne unq̄ procederet in effectū: idq̄ tum posse iure fieri, si nūc uerbo assentiant: ut euitēt iuris pœnas, rem tum nunq̄ futurā. Sin uero nūc reluctent̄, recusantes parere, tum se pœnis laqueatos, finaliter ad omnia cōpelli. Eatum utcūq̄ est accepta oratio: ut tñ ciues senatui dicerēt: curarēt omnia prudēter: sed super omnia nossent, collegiū se in urbe nūq̄ passuros: proq̄ ea re omnes, in cōmune morituros. Itaq̄ senatus requisit⁹, & monit⁹ processu, respondit: Se ut uiros deceret Christianos mādati apostolicis parituros: Desuper sumebāt documēta publica, qui missi fuere: Iam non erat, quod opponerēt Rostockcēsisibus.

CA. VII.

Interim, cum dux contenderet eā rem in exequutionē deducere, missis nūcijs, Rostockcēses orabāt, ut paulisper rem paterēt differri: donec ipso tempore mitigatus populus a feruore renisionis frigeret, accepta maiore instructione: Dux ipse cessit nihil properans: sed expertus est in urbe omnia in diem fieri deteriora: Non potuit ignorare, quod publice gereretur: neminem inueniri qui ea esset fiducia, ut de collegio uerbum ausit facere: Ita inflāmati omnes malo demone furebant ad causam. Non erat, uel ecclesiasticus, uel secularis, qui causam auderet pscere, cur tantopere refragarētur: Capitale erat, uel minimā dare significationē de cōtraria illis sententiā. In eo statu res per annum quintū ac sextum supra octuagesimū pmāsit: ut dux sepe interpellās, non aliud potuerit extorquere, q̄ illos paruissē: non posse tamē redigere populū in quietē: ut patiatur exquutionē, quę si intentata fuerit, omniū fore cōmune periculum, & qui exequātur, & qui patient̄: Sperari posse, q̄ feruor ille temporari immoriatur. Sed non iam diutius sibi passus illudi princeps, cum speraret presentē se multaturū, quę absens non posset, constituit urbem ipse ingredi, inq̄ Dñi nomine re inchoata, prosperū sibi exitū repromisit. Igitur incipiente iā septimo post octuaginta anno, sub octauis Epiphanię, principes fratres cum coniugib⁹ & familia insigni, duob⁹ iunctis pōtificibus, Zwerinensi ordinario, & Raceburgēsi apostolico exequutore: Aderant prelati aliī cum multis militarib⁹: iam formidante senatu pessimos exitus, cum interim uulgus quid agerēt ignoraret: Fremuere tamē, qui in senatu rem auersarent̄, nec potuit manere occultū, quod tanto instituebat̄ appa-

Dissidet senatus

Cōmunitas i pretoriū uocatur

Nunq̄ collegiū passuri Rostockcēsis

Null⁹ de collegio uerbum facere audeat.

Principes cōtra duob⁹ ep̄is intrāt Rost. ciuitatē

Per risum
uocatur pco
sules pusilla
nimes.

Mens male
ominatur.

Erigitur par
rochialis in
collegiatam

Verbū ioco
dictū execrā
do serio ueri
ficatur.

Animus ad
mortē prela
gus.

ratu. Princeps Magnus, seu uocato senatu, aperit ad quid uenerit: rem diu
literis agitatā, aliqñ miserāte Deo cōsummādam. Respōdēt illi: Illustrem
eorū magnificētiā in sua posse urbe, qđ decreuerint, se tñ uehementer for
midare aduersa omnia: Dux uocat eos per risum pusillanimes: se curatus
rum omnia: Tum de prebendis quid cōstituerit, edocet: nil ciuitati preiui
dicij: magis incrementa inde habiturā: nullis edificijs a se in urbe, aut mu
ro erigendis: non hoc peti, ut minoretur rebus, aut uiribus urbs ipsa: pro
fectū eius se requirere, que nulli magis q̄ sibi suisq; crescat: hortatur in cra
stinū assint, rem tum inchoandā, cōmuniter auspicent: Illi suo principi res
fragari non posse respondēt, pollicentur se, quod illi cōplaceat facturos:
Mens omnib⁹ male ominat: nouerūt enim iras ciuiū, quas ex his pleriq;
uehementer inflāmassent. CA. VIII.

Ies erat Veneris sub octauis triū regum: cum duces ipsi fratres,
Magnus, & Baltasar, duo pōtiffices, prelati plurimi, milites, ac mi
litares, & ipse urbis senatus, solēni processione perueniūt in eccle
siam diui Iacobi, erigendā in collegiū: Ibi Zwerinensis episcop⁹, sacris in
dut⁹, officiū peragit de Spiritu sancto: Omnes suo ordine offerūt ad alta
re munera. Expleto diuino officio, Raceburgēsis episcop⁹ exequutor apo
stolic⁹, literas pducit plubatas, eas legi iubet, inde exequutorias, quibus
iam in publicum recitatis, cōmissionē sibi factā exequitur: parrochiam
ecclesiā erigit in collegiatā, cum insignibus: Capitulū creat de presentibus
ecclesiarū pastorib⁹, adiūctis quibusdā alijs, prepositū facit, decanū institu
it, & quēq; suo ordine duxit in subsellia. Inde in sacristiā uelut capitularē
locū deducit, mādans: ut ex illo die nocturnū atq; diurnū officium pera
gat in ea ecclesia, cum ritibus, & solennitatib⁹, que cōsueuerūt in ecclesijs
eius diocesis obseruari. Astitere ex laicis nōnulli, quib⁹ natare lachrymis
oculi, non pro deuotione, cernebant: sed tum quieta fuere omnia: Duces
cum pontificib⁹ redeūt in hospitium, deducti ab omnib⁹ qui affuere. Prin
cipes solēnib⁹ epulis omnes uolebant adhiberi: pauci se subduxere. Ala
cres ipsi, rem sine tumultu gaudent inchoatā, sperantes in eo statu perman
suram: Omnes secū boni, idem sunt tacite deprecati. Erant in eis, qui non
idem precarentur, iam cōminātes in cordibus suis. In ea uero mensa, qua
prelati cōsederāt, dñs Thomas Rode principū cācellarius, pastor ecclesie
beatę Marię, tum nou⁹ prepositus cōsederat in capite: nōnulli per iocū, ut
inter epulas fieri solet dixere, nouū collegiū nouis martyrib⁹ cōdecoran
dum, in quib⁹ prim⁹ iure esset prepositus, cui⁹ nomē conforme Cantuari
ensi Thomę id preferret: ut pro libertate ecclesie, q̄modo ille cederetur. Il
le iocātem, non iocās repressit: Tu inquit inter ludicra ridens ista narras,
at ego uehemēter capiti meo timeo. Arrisere alijs, cum ille tristi uultu per
maneret, q̄ illū, nescio que signa, & animi presagia, ad uicinā mortē cōsta
rent. Per eam diem, & qui sequebatur, nihil tumultus erat & si frenderēt
plurimi in urbe. CA. VIII.

de Domingo, cum iam plana & quieta omnia uiderentur, & du
ces primo mane, gustato post diuinū officiū cibo, abire pararēt:

in nouū collegiū, ante missę collegialis officiū, cum tertia de more pensio solueretur: uenere aliquot ciues in ecclesiā, indignatione flāmati, procul dubio sumpto prius inter se cōsilio, disturbare rem diuinā aggrediūtur: Duo nequam chorū ingressi, libros cātuales cum strepitu deiciūt: iubentes mala in hora omnia conticescere: Mox in ecclesia murmur per populum increbrescit. Ad diē enim festū seruauere malignū propositū, quo populum omnē, alijs dieb⁹ intentū labori haberēt ad tumultū: Simul sperātes, ut interim principes abirēt. Inchoato iam tumultu, in ipsa ecclesia gregatim cursitātes, quęsiuere nouos canonicos: Imprimis prepositū, & decanum: q̄ scirent illos rei institutores apud principes: Alij portas urbis seruauere: prepositum, iam ante diuino in ecclesia sua beate Marię officio audito, cum abire cōstitueret cum principib⁹, aut etiā ante, facto grege, cum domū eius tumultuātes irrūperent, diu frustra latitātem extrahunt, & in turrim quę posita est ad Wernouiā includere cōstituunt: Ita enim cōuenit inter illos: Sed cum magna in turba incert⁹ clamor diuersa iactaret, & multis iniurijs per capillos tract⁹, uerberib⁹ pulsatus, sputis illit⁹ afficeretur, per uiam impulsus durissime: ibat tñ utcūq; uolens: sed erat, qui inter alios acclamaret sub glaciē mittendū: Id ueritus, medio itinere iam restitit trahentib⁹, ut a multis etiā inuitus traherēt: In hoc luctamine, quidam elata super multorū in medio capita, quā tenebat, claua, capiti renitentis illisit, ut uiribus deficeret iam cadens, iam iāq; moritur⁹: quod uidentes, qui duxere, in latus plateę ad canale cadentē impulerunt, ictibus crebris tundentes ut mortem properarēt: Qui cedere non poterāt, lapidibus petiere iacentem: Alij sputis iam mortuū, iam in latū pedib⁹ compressum, miserabiliter affecere: Fœminę alioqui molle, & cōpatiēns genus, tum furuerūt non cedētes insanie uiroꝝ. Iacebat in eo loco ab hora diei nona in uesper tinam: Adeo instigante diabolo, liuoris uenenū omnes peruasit. Interim nouus decan⁹, qui pridē fuit archidiacon⁹, uir grādeu⁹, olim & ipse principum cācellarius, multū ubiq; quęsitus prodente, nescio quo, inter anus in hospitali Sancti spirit⁹ deprehēsus latitare, extrahit, & multis affectus cōtumelijs, in turrim, quę stabat in eminēti urbis loco deducitur: curantib⁹ nōnullis, qui proximi irent, quicq; bene illi uellent, ne insigniter lederetur: ibi clausus aliquot mēses permāsit. Principes audito tumultu, exire prosperabāt, deducti a ciuib⁹ ad portas quę reserabātur. Ducis coniunx, iam cōsensus currū, a tumultuātib⁹ incurritur: Erant qui conarentur subuere currū, q̄ latere ibi dicerent unū ex canonicis: Vix urbe & illa educit, cum in forum cōgregati ciues, incerto clamore tumultuarētur. Necdum quid in animo habuere promicuit: nec unū omnes sentiebāt: Crediderim idq; cert⁹ enūcio, non unū uoluisse, uel paucos: Ita cōfuso clamore omnia turbabantur. Procōsulum unus, postulato silentio, fecit uerbū: pacati manerēt in reliquū: unū sentire omnes: collegiū aboleri: & quod in tumultu factū sit, omnes fecisse uelle uideri. Eo sermone aliquātū mitigati, discessere in sua quisq;: Sed agentibus eos infernis furijs, quies esse qui poterat: Ad uesperā inuenti sunt utcūq;, qui pastore suū, crudeliter cęsum, & per

Turbatur di
uinū officiū

Preposit⁹ latit
cās extrahit.

Prepositus
martyrisatur

Fœminę fur
riūt in corp⁹
mortui.

Decan⁹ extra
hitur ex hos
pitali & car
ceratur.

In foro cōue
niūt tumultu
antes.

Sanguis præ
positi sup nos
& sup filios
nostros.

cōtumeliam horis sex in publico relictū, in ecclesia, in qua pastorem gerebat curam tumulauere.

CA. X.

Criminatur
duo, p̄cōsules
Rostockcen.

Profugunt
Wismariam

Lubicenses
mittunt nun
ciū ad ducis

Creantur no
ui p̄ consules

Obsidetur
Rostockiū.

Ciuitates so
cie mittunt or
atores in ca
stra.

X hoc die, quis rerū fuerit status in ea urbe, difficile est memoratu: q̄n iam silētibus legibus, nihil fuit interdictū. Tum uero se aperuere odia que latuissent in senatu: apparuitq; quid sentirent, qui usq; in illū diem dissimulātes siluerūt. Tum effusa sunt odia in capita duorū procōsulum, quos effictis, per mutua odia criminationib⁹, insectari, tum ceperūt: Illos fecisse principib⁹, nescio, quā spem, rerū perficiēdarū, sine qua ne inchoassent rem tantā. Quid multa? Designatur ex nomine; quorū alter iam dudū senior, omnia pro prudentia incōsultis alijs gessisse; alter principū receprator, & hospes, multa cum illis secreto pegisse dice retur: Rotas & cruces pinxere in foribus eđiū, & nocturnis clamorib⁹ id perfecērūt: ut iusto timore cōcussi uiri boni, in tutū se receperunt, urbem exeūtes, cōcedētes in proximā Wismariā. Tum uero in absentum capita, cōcrepuere cōgesta maledicta: Esse illos urbis p̄ditores, qui omnē in urbe p̄plexitatē cōciuerint, dignos, quorū cōfiscarent bona. In eo tumultu hyems peragitur. Lubicenses nihil, q̄d sui esset officij, intermiscere: mittentes nuncium ad principes: qui placidis uerbis molliret iustas iras, oraret quoq; ut rem ab improba plebe & tumultuāte uulgo gestā, non imputaret multis bonis uiris: qui impetū frenare non poterant: Duces responderunt: Non se ignorare, unde prodierint illa consilia: neminē se expurgare de malignitate posse, q̄n omnīū esse crimē publica denuntiatione sunt testati. In hoc apparere cōmune urbis cōsiliū. Quib⁹ cum diceret, illustrem eorū magnificentiam satis intelligere, multa esse dicta, ac facta, que tempus imperaret ad placādum tumultum, alias in deteriora prolapsurū. Ita tum discessum est, ut dicerent principes, ad omnia se equa & iusta prestari tractabiles. Interim ciues in locū cedērium procōsulum, tres alios creauere, non sine suspicione, q̄ uideretur tum apparere qui essent, qui rem omnem usq; in eū diem gubernassent, ut in reliquū quoq; curarent. XI.

Propetente deinde tempore, quo fruges essent in agris, equorū fura pabula; duces magno instructu urbem obsedere, Bugslaus dux Pomerani⁹, principū affinis, q̄ geminas eius germanas, germani fratres tenerent cōiuges, belli se sociū adiungit: obsidionē faciens de sua parte ad orientē. Duces autē Magnopolēses, ex Wernouia latere, ad portam diui Nicolai, & per reliqua imminebāt. Ferūt qui in urbe tum fuissent, tantā primo aditu, omnīū fuisse consternationē: ut si mox principes oppugnationem fuissent aggressi, illo tm̄ aditu, in magnas angustias urbem perduxissent, ac forte cœpissent: Nihil erat apparat⁹: nemo pr̄uiderat, quod tum uidebāt: nemo timebat: ita sibi cōmuniti uidebātur, homines stolidi: sed accepto tempore, ad colligendū se sunt animati: ut inde se pararint ad defensionē. Cōtinuatur aliquādiu obsidio, & iam ceterę ciuitates in castra mittebāt oratores, causam cōtrouersie cœperūt cōtractare: de uenia ducū ingressi urbē cū eo senatu agunt: & in dies singulos egres si, cōtractāt cum principib⁹, si qua cōpositionis forma reperiret. Sed nihil

LIBRI XIII. CA. XI. ET XII.

tum potuit inueniri, quo magnis, & iustis causis exasperati principes placarent: Portū maris iam duces tenuerūt: illūq; merlis ingētib⁹ saxis, obstruere: firmato magis p̄sidio q̄d inuenerāt. Sed tum ciuitatū oratores frustrati abierūt. Cōtinuat̄ aliquādiu obsidio: demū sua spōte soluūt duces. Sed tum ex proximis p̄sidijs urgebātur ciues, ne quis, uel caput educret portis: nam portū seruātes, & omnē a terra aduectiōnē interdicentes, custodiētēscq; satis putabāt, fame excruciadōs: Sed erat intus frumentum non paucū. Exhibāt quoq; turmatim ciues cum peditib⁹, inuehētes de rusticis p̄sidijs, quę inuenerāt. Hoc obseruauere duces, & magno equitatu, peditatūq; cōcurrebāt egressis in loco Panclow: Ibi cōfertis manib⁹ aliq̄uādiu pugnatū est. Inuecti principes cum equitatu, in peditēs Rostockensiu, q̄ stipendiarijs plurimis uterentur, qui rerū gnari essent, stabāt immoti: factaq; est maior in equites principū, q̄ peditēs urbicos tum iactura: Aliquot cęli, nōnulli capti, in urbem pertrahūtur: Pauci ex Rostockensiu peditē perierūt, capti, cęsiq;: Nam equitatus eorū longe impar hostibus, non nisi paucis manū cōseruit. Sepe deinde treuge: renouata bella extraxerūt aliquot annos: ut diu res in cōtrouersia maneret. XII.

Nno illo, quo principes obsidionē urbis facerēt, ante tñ eam expeditionē, ad diē Dominicę Ascensionis (erat enim septim⁹ octuagesim⁹) fuit magn⁹ in urbe Lubica cōuentus urbiū de cōmunione Hanse Teutonicę. Tractatū est de equabili partitione in Anglia collectę pecunię, ad cōpēsanda mercatorū damna, quę Londonijs accepta fuerat ad annū nonū sexagesimū. Collegere aut̄ ex constituto regi uectigali, ex mercibus proprijs, decem millia Sterlingorū in talētis: Operę precium putauī agnoscere, unde ductum sit uocabulū Sterlingorū: Declarat quidem hoc nomen ab olim, orientaliū magnā fuisse in eo regno auctoritatem, quomodo & in Flādria: Nam numisma, ex eorū nomine inscriptum uidemus, Osterlingorū: ut truncato capite Sterlingi, pro Osterlingis uocitētur. Demōstrant Anglici eam originē, qui hodiē scribūt talētū Esterlingorū: nos uero breuiātes, dicim⁹ Sterlingorū. Eam tum permissiōe regia collectā pecuniā, ex formula cōpositionis in Traiecto, magistri mercatores, suis usibus pro dimidia absumpserat: non satis palā, in quos usus, & tñ impēderant, non dico ligurierant: Erāt aut̄ triginta auteorū de Renō millia, quę supererāt, tantundē perierat: residuū dānificatis impendit̄, pro modo dāni declarati: Ad eam cōuentionem missi sunt oratores ab Maximiliano Romanorū rege pro cōmodo Brugēsis opidi in Flādria: ut emporiū ibi solenne (stapulam uocāt) ex more renouaret̄: Obiecta tum sunt illis plurima, cur fieri, aut difficulter, aut omnino non posset. Cōuenit tamen finaliter, ut pollicerētur orientales: si ab occiduis quoq; impleretur. Relicta sunt Lubicę ad eam rem documēta, literę sigillatę regis memorati sigillo: ut ex auctoritate principis, etiā subiecti ditionib⁹ eiū implerent̄ astringerēturq;: Sed quomin⁹ tum exequutioni mādaretur, ex Flandrensi parte defecit: qui nouo bello incesserēt regem Romanorū: includentes eum diu Brugis. Venerat q̄q; nūcius & orator episcopi Monasterien-

Obsidio Rostocki continuata sponte dissoluitur.

Fit p̄sumi inter p̄tes.

Cōuent⁹ urbiū de Hāsa Lubicę.

Sterling⁹ uocabulū quid.

Agētes pro mercatorib⁹ xxx. millia li guriauertine.

Impletio cōcordię ex p̄te Flādrensiū deficiat.

sis, uir militaris, qui quereret magno suo impendio arcem Delmenhorst, ad securitatē itinerantiū mercatorū sustinere, prouideret illi, quorū cōmodo inferuiret, ne sui dispēdio dñi res fieret: Responsum retulit pro tempore necessarium, sed non multum rebus atcomodum: ut sine magno fructu rediret.

CA. XIII.

Fili⁹ militia
denūciat Lu
bicēsi⁹ & fo
cū bellum.

Du⁹ onerari⁹
naues capiū

Pyrata cedi
tur gladio.

Ali⁹ pyrata
capt⁹ absol
uitur.

CC. equites
p⁹ Rostockē
ses conduci

Arbitri inter
duces & Ro
stockcēsi.

i Vbicensibus tum omniū ciuitatū nominib⁹ denūciatur bellum, ab filio Olauī militis, ante multos annos tumultu mercatorū Bergis in Norwagia cēsi: q̄ ille fili⁹, nūc primū ex ephēbis euadēs, iusticiā de paterna nece deposceret: alioqui ipse sibi futurus exequutor, in omnes, qui de urbib⁹ nauigarent. Scripsit pro eo rex Danię Iohānes, iustas querimonias ei⁹ cōmiserat⁹: effectūq̄ est, ut cum eo ad cōplemētum satisfactiōnis, ut tum putauere mercatores, ageretur: Creditū est illum ad omnia deinceps quieturū: Sed ille obtendēs (nescio quid) questionē renouauit, & proxima estate, duas ex Liuonia naues onerarias, Lubicā petētes adoritur, & capit: Quę inerāt merces in manus regis peruenerūt. Sequēti anno, tum q̄q̄ ali⁹ ex Liuonia olim mercator, inde militās, cum aduersus Rigenses intentaret quærimoniā, itidem duas cum mercib⁹ naues capit, perducūturq̄ merces in Kopēhauen: Sed ille, ultore gladio, ut pyrata, cēsus, luit suppliciū: mercatores aut nihil se querūtur recepisse, quibus instantissime postularint, missis ad hoc nūcijs: Incertum, si iure regni, res furtiue cadant in cōmissum, aut ueteris quid sublit querimonię in ciues Lubicenses & senatum: Et ut cōtinuata mala cumularētur, tertio deinde anno quidā ex Reualia Liuonię natus, Lubicēsiū urbi infestus, pro fratre, ut fe rebat, male in ea habito, itidem geminas mercatorib⁹ abstulit naues: ita tamē, ut regię custodię merces omnes desumerent. Capt⁹ erat ab regijs militibus: causa eius in iudicio uētilatur, ut luiturus suppliciū putaretur: sed libertati donatus, nescio, an & in iudicio abibat: mercatores etiam hodie querūtur, nullam ablatorū dānicatis esse factam restitutionē: eaq̄ causa cum multis pendet indecisa.

CA. XIII.

c Vm uero bellū ducū Magnopolensīū in Rostockiū duceretur in longū, aliquādo ciues finem dare bello statuentes, cōduxere ducētos equites, aliūde sibi militaturos: Sed uenere cum illis plures q̄ ali⁹ ducēti, qui remissi sunt, cōmeatib⁹ datis: deq̄ Lubica nauib⁹ impositi, Rostockiū pueniūt: nam ad pacē faciēdā uidebant aduocati. Cūq̄ in ea essent urbe, cum duob⁹ pene millib⁹ cōductorū peditū, expectabat ab his, qui Rostockcensīū fouerēt causam, ut terram peruadētes Magnopolensem, bello finē properarēt. Sed tum Rostockcēses suspensū treugis, & dilationib⁹, q̄ arbitrarētur sibi q̄q̄ perire, quę in uastatis agris deperirent, conductā militiā, sibi fecere inutilē: nisi q̄ quadā intentata per eā cōminatione, bello finē asciscerēt. Itaq̄ post aliquot mēses, conducti equites Lubicā redierūt, nihil magnū exequuti. Interim rex Danorū Iohānes, & itē Iohānes Brādenburgēsis marchio, omnis causę facti arbitri, in Wis mariā, rex in persona, & marchio per excellētes oratores, comparuere: Ibi examinato negotio, pro principibus laudū exiuit, cōdemnatis Rostock

sentibus ad aliquot millia principibus numerada. Sed qui quererentur se
grauari, laudū ad arbitriū boni uiri sunt reducere conati: Iam quidē ante,
priusq̄ Rostockēses tumultū facerēt in urbe, dñs marchio in Wilsenaco,
ad presentia ducū memoratorū, ac Rostockcēsiū, qui in suā partē cōsula-
res oratores, de Lubica, Hāburgo, & Luneburgo, adesse rogarūt, causam
omnē controuersiarū inter memoratas partes tractabat: sed nihil tum fieri
potuit: neq̄ ad exitū res peruenit, aut tunc, aut nūc. Vniuersitas autē do-
ctorū, magistrorū, & scholarīū aliquādiu se ab opido retraxit, dū obside-
retur, dumq̄ ibi militares uersarētur: sed postea, cum res in treugis esset,
locum suum repetentes, redierūt. Non enim utile, sed damnosum duxere,
diu uacare gymnasium, q̄ scholares dilaberentur, dispersi (ut fieri solet) in
omnem regionem.

CA. XV.

N Liuoniā iam redierat, qui archiepiscopatū Rigensem in urbe
impetrauit, dñs Michael, qui etiā nūc p̄sident ecclesie: isq̄ intēta
bat res inter ordinē & ciuitatē cōponere: sed nimiū discrepabāt,
& uisus est unī parti non equo esse arbiter, qui ordinē indut⁹ gestaret: Ab
ordine promotus cēseretur. Igit̄ bellū, etiā eo p̄sente recruidit, q̄ ordo
amissas arces reposceret: ciuitas belli iure captas, non redderet. Magister
ipse totis annis uirib⁹, insulam Parwalk, occupauit: ibiq̄ fixit castra: ut
utrinq̄ riuum asseruaret, ne quis Rigēsis in mare aditus pateret: Ante
quidē Rigenses id ueriti, ibi in arena fecere munitionē, arbitrati tueri ab
inuito ordine: Sed primo statim ingressu captū est: qui autē inerāt satelli-
tes, pacti uitam, & libertatē, dedunt, dimittūturq̄: sed rustici, qui cum illis
erant, sine respectu humanitatis, sub glaciē detrudunt. Ea est aut̄ miserorū
conditio: ut mors illis sit in desyderio, & uita in fastidio. Itaq̄ colligati pe-
de, crucē figurant, & insiliūt: Miserāda fors pauperū. Miserant tum Wan-
dalicę urbes oratorē, in eam prouinciam: qui adiunctis sibi terre p̄relatis,
rem in treugas, inc̄ cōpromissum, si fieri posset, perduceret. Iam uero Ri-
gensium fortuna inclinauerat, fessiq̄ uidebant̄, intus uexati a stipēdiarijs,
& foris ab hostib⁹. Nam collata non diu ante manu, cladē perpeffi sunt,
ad nouum molendinū, arcem ordinis: Captiui insignes, quos tenuerūt, di-
lapsi sunt. Cōmendator de Goldingen, erutus captiuitate, ipsis in niuib⁹
obriguit, reduct⁹ in urbē semimortuus, statim uita funct⁹: De Mitow aut̄
cōmendator uenit in castra: Ita ubiq̄ Rigēsis aduersa fuere, capto etiā,
quod diximus, in insula p̄sidiolo eorum. Cōpromissum est ergo in p̄e-
latos terre, qui causam terminarūt, archiepiscopū Tarbatensem, & Curo-
niensem episcopos. Reddita est ordini arx Dunemūde: ipsa que in urbe fu-
it renouanda, non in arcis, sed domus formam p̄finitam accepit in lau-
do consistētiam. Ita factō, comperere Rigenses, quantū sit mali, non in suo
tempore, finem rebus dare:

CA. XVI.

Rat iam annus. LXXXI. post mille quadringēto, cum inter
Anglicos & oratores urbiū consulares, de Lubica, Hamburgo,
Colonia, Gdano, omnium de cōmuniōne Hanse Teutonice no-
minibus ageret in Antwerpia. Venerant eo Lubicēses, & Hamburgēses,

S

Marchio cō-
trouersiarū
causā tractat

Lingtur Ro-
stockium a
gymnasio
belli tēpore

Magr̄ occu-
pat insulam
Parwalk.

Imparicōmili-
conū fortuna

Wandalicę
urbiū orato-
res in Lito.

Insignes ca-
ptiui elabūt

Arx Dunes-
mūde ordinis
reddita

Cōuēt⁹ cōm-
muniōis Hā-
se in Ant-
werp.

Damna post
initā pacē ab
Anglicis ir-
rogata.

Bruggen ora-
tores Anto-
werpiam.

Hollandini spe-
ciosa uā dāt.

Rostockcen-
tumultuatur.

Cōsulares ur-
biū Rostockiū.

Factionis pri-
ceps causidi-
cus.

Sublati fa-
ctiosis pacā-
tur omnia.

V. demū an-
no finitur
bellum Ro-
stockcen.

Piaculū a Iu-
deis cōmissū.

ut uoluere, mercatores magno apparatu, & sumptu, usi iumētis supra. L. Tractauerunt cum Anglicis fere per mensem: cum ante etiā totū ibi mēsem, ante aduentū Anglicorū, ociosi contriuissent. Sed nihil tum potuit cōcludi, q̄ paria paribus semper Anglici referret, atq; obijcerent. Damna sunt irrogata post initā pacem nostris, ab Anglicis in mari: Reiecerūt illis damna, quę accēpissent Anglici a Danis, nec fuit constantia reluctari, cum eā res de more conijcit. Venere tum Antwerpiā Bruggensū oratores, suam apud oratores ciuitatū causam agentes de emporio: sed medio adhuc bello tenebant: Iussiq; sunt bene sperare, ut reb⁹ cōplacatis, impleatur ex promissa nuper in Lubica. Cum hollandinis quoq; tum ad partē Hāburgenses, de eorū preiudicio, q̄ non sinerent liberam, ut ab olim, rerū importatarum mercaturā: Speciosa quidē uerba data pro uerbis: sed nihil a sua consuetudine discesserūt: nihil est emēdatum, ex his, quę in questione uertebantur. Interim Rostockcēses ciues, grauiter intus tumultuatur: nouē personas cōsulares, de nescio quibus insimulabāt rebus, domib⁹ suis incluserūt, literas dare cōpulerunt: quibus testificarentur, aduersum seipsos, q̄ non iniuste cōcilio exclusi, administratione essent destituti, pecuniāq; exacti: Sed uicināz urbiū cōsulares, misere ex suis quosdā in eā urbē deputatos, qui rem inter cōsulares & cōmunitatē cōponeret: qui magno labore, non minori periculo, toto triduo laborātes uix p̄fecerūt: ut redditis chirographis, in subsellia sua ad cōciliū reponerent. Erat per omne temp⁹ princeps factionis in urbe, quidā ex Latamo causidicus: ex causidico coctor: tum ductor factiosorū: qui multis tergiuersionib⁹ rem distinebat, cum uiris, LX, quos de more ciuitatū cōmotarū statuerunt. Consortē ille suū effecit procōsulem. Sed ille prudēti usus cōsilio, cum uideret ambos male habituros, si non ille ductor perijisset, effecit: ut iustis tñ de causis captus, cum nullum faceret finem rerū, in perturbatione continuatarū, cum altero operis sui consorte, in ipsa turri, sine turbis celsus gladio, lueret supplicium. Ex eo autē die pacatiora sunt omnia in urbe facta, postq̄ duorū sanguine restinctū est diuturnum urbis cōmotę incendium. XVII.

N quintum annū extracto bello, quod tñ treugis multis intercipitur, tādē primo & nonagesimo anno terminatur, inter duces Magnopolenses, & ciues Rostockcenses. Ea uero lege cōponit: ut collegio in suo statu permanēte, aliquot millia principibus darent: pulsati e statu reciperentur: & cum his, qui in nouum erant allecti cōciliū cōsiderent. Principibus is articulus in formula non placebat: q̄ qui in eum ordinē peruenerint, occupata subsellia retinerent: sed erāt, qui non aliter, cōsuli posse rebus arbitrarentur. Passi sunt principes eam quoq; rem contra sententiā animi decurrere. Nec diu post, in eadē prouincia, nouū & inauditū piaculum cōmisere Iudei, in opido Sterneberg, principatus Stargar die. Nā cōmpto ab impijssimo sacerdote Christi sacramento, impie sunt abusi: Vbi uiderēt male sibi rem cedere, reddiderūt sacerdoti: Ille fodit in terram misere, ac miserabilis, quem sanum destituit consilium, postq̄ impiū iniuit cōmerciū: Ad pœnam illū pręparabat, cui cōtumeliā est ausus

irrogare: alioqui inuenisset alterā uiam seruādi sacramēti, nisi in suā poenā fuisset excæcatus. Defossum autem, publico loco diuinissimū Christi sacramētum mirabiliter innotuit: effossumq; defert̄ in ecclesiā: Iudei cōcremant: Presbyter ipse Rostockij degradatus, crudele luit (ut erat meritis) supplicium: Nam ignitis per uia forcipib⁹ tractus, longo itinere perducit̄ in montē Caluarię: capitū ipsi uocant mōticulū ante urbē: Ibiq; cōgestis lignis cōcrematur: satis insigni, ut ferebant, cordis cōpunctione, cordialiter instinct⁹ supplicium equanimiter exceperit: Inter omnia sepe repetens, etiam maioribus se dignū cruciatibus, quos uolēs expenderet: si modo peccatricis animę miserat̄ Deus: inq; ea cōpunctione defecit. Coept⁹ est inde concursus undecūq; populi, in locū Sterneberg: facta, & infecta miracula denūciāt improbi sacerdotes: multiplicant̄ oblationes uenientium. Principes segregata inde portione, collegiū suū in Rostockio perinde firmāt, coemptis redditib⁹, q̄s in eo seruiētes, q̄tidianis distribuāt impedijs: ornāmēta sacrarū q̄q; uestiū inde pcurāt, ad incrementū diuini cult⁹ in eo. XVIII.

Iudei cōcremantur & presbyter.

Cōcursus in Sterneberg

Vatum orientalis Wandalię, quę Pomerania est, tum administrabat princeps egregius Bugslaus, Erici ducis filius: cui⁹ temporibus, in unū se, ducat⁹ Stetinensis reciderat: pro quo, cum marchionib⁹ de Brādenburgo est depugnatum: sed tñ permāsit, ut diximus, apud Ericum. Deinde uero mortuo Weislao fratre sine uirili prole, Wolfgangēsis, qui etiā Bardensis dicit̄, tenēs & principatū Rugię, & dominium urbis Stralēfundēsis, cessit Erico: Ita illo decedente, ad unū Bugslau, filiū ei⁹, omnis illa ditio quatuor principatū cōcessit: qui cum summa omnium laude, ita rem gessit: ut quod illa regione insolitū erat, summa itinerū esset securitas. Exterminauit militares illi questui inseruiētes: alios in exiliū ire iussit: alios feri gladio: ut ex lōgo tempore meminerit nemo, per longissimum eius ditionis tractū, ullo quicq; ereptū latrocinio. Contēderāt aliqui uicini principes, idem in suis ditionibus efficere: sed uicinia principatū, & multitudo principū, non sinīt. Nam ex multis angulis erumpūt improbi: Facit hoc principatū, multiplex imperiū: Vnde & in Frācia Hispania, & Angliā, hoc genus latrocinij publici, pene incōpertum est. Erat per ea tempora, in his Wādalicis urbib⁹ annonę insignis caritas, propter ea, quę tum sequerūt inter reges Romanorū, & Francorū, bella: ut portus Frācię occlusi, nullas emitterent in Flandriā, Hollandiāq; fruges. Tum Hollandini (noxium genus hominum, quod populādīs terris natum est) diffusum per regiones oriētis, Liuoniā, Prussiam, Pomeraniam, coemebāt omnia, quę ibi essent frumēta. Inde cum nihil adueheretur nostris, ex illis regionibus, nec parcerent etiam mercatores per uicina loca aceruare fruges, & in Hollandiā transportare, ubi magnum illis esset preciū: Inde nata est flebilis illa caristia, quę multam perdidit ple⁹ in agris: peremissetq; incomparabiliter maiorem: nisi ex uicinis urbibus esset cōsultum. Videre fuit in eis urbibus iacere ad porticus ecclesiarū, illam colluuiem pauperum fame deficiētium, cum principes terrarū illi rei minus prospexissent. Ferunt & ex his nōnullos esse factos mercatores, cum militarib⁹: miserabiliter rerū

Ducat⁹ Stetinensis iungitur Pomerania.

Sūma itinerū securitas

Latrociniorū causa.

Hollandini noxii gen⁹ hominum

Caristia perdit plebem.

perturbato ordine: dum se principes, priuatorū sordidis quæstibus, & priuati principū honoribus, impudenter immiscent.

XVIII.

Bellū ducis
i Brūf Wick
censes.

Vrbib⁹ uete
ris Marchiæ
frenū iniicit.

Rostockcēses
principi suo
claudūt por
tas.

Esperere per idem tempus Wādalicę urbes, ad euentū eius belli, quod Hēricus dux Brūfwickcēsis, tum ad Brūfwicū gerebat, cōcursu, & accessione omnium uicinatorū principū. Quod si opus in manibus illis fuisset, p̄speratū: ut oppugnatā obsessamq; urbē caperet, de ea, quę reliqua uidet, paucar; urbiū qualicūq; libertate, tum deliberatū satis fuisset. Sed cum is esset exitus, quem in Saxonia diximus, quieta mansere cetera, Marchio aut Brādenburgēsis Iohānes, per aliq̄t superiores annos urbib⁹ ueteris Marchię id frenū iniicit, quod ante ignorabāt: Nam eas, quę uidebātur supra ceteras eminere, uehementer emūxit: ut ceteris facile parificarentur. Ceterū in omnibus insignis tum uidebat tenuitas. Princeps quoq; Magnopolēses, suo Rostockio manū non retraxere: omni sollicitudine p̄uidentes: ne ad pristinā populū rediret insolētiā: iam de axifa (sic enim uocāt uectigal potabiliū) curātes: iam uero de p̄dijis, quę olim erant feuda, cum illis disceptātes. Cōuocauit aut aliq̄n dux Magnus, cum fratre, splendidā suę ditionis militiā, & introire urbē suam, ex quibuscūq; causis instituit: Sed Rostockcēses (incertū quid) suspicātes, portas seruaue re clausas. Eam rem plurima, p̄sequuti sunt principes indignatione: q̄ urbem suā pacatus introire non sinerēt: Noua inde dissidia, unde etiā aliq̄t cōuētib⁹ factis, & interloquijs, eo res rediit, ut cōstituto die urbē egressi, primores senat⁹ cum ciuib⁹, proiecti ad pedes principū, ueniā precarent: qualis etiā erat cōpositionis formula, ad magnā illam collegij causam terminādā: aliquot millibus etiā nūc ad nouam causam persolutis: Ita curarunt in hodiernū principes ne de facili resurgant ad pristinā frontositatē, in quam uidentur faciles & proni.

CA. XX.

Causa captę
galę excitat

Allegantur
priuilegia na
tionis.

Lis sine ad
uersario.

Er quod tempus, cum in Flādria excitaretur, apud sublime Philippippi iunioris ducis Burgundię cōciliū, causa captę olim, ante uiginti annos galę, siue Biremis, a Paulo Benekē homine oriētali, de Prussia nauigāte: renouarūt eam quęstionē Florentini mercatores, instituto processu aduersus oriētales mercatores, qui Brugis diuersarent: impetētes q̄ bellum fuisset generale totius nationis: capitaneus generalis, qui nauim cœpisset: perinde omnes de natione teneri de damnis tum itrogatis. Mercatores, homines litis imperiti, fecerūt tñ, q̄d debuerāt: mittētes nunciū, non procuratorē, ad excusandū, non respondendū, qui priuilegia nationis obtēderet: se illis locis commorari, ad usum mercaturę: de facto, aut consilio suarū ciuitatū, non se intromittere: nec ad se pertinere, q̄d egerit Paulus: nullā cum illo cōmunionē, nullam habuisse intelligētiā: Si patiātur aduersarij: ut sine lite cōsistāt, id se cupere, & orare: Si min⁹ ut iuxta cōtinētiā literarū, & priuilegiorū, indulto tēpore, illos patiant abire. Repliatū est, fuisse Paulū cōmunē totius cōmunionis & nationis ad bella capitaneū, idq; de literis docebat Gdanēsum: ideo teneri generaliter omnes de natione: Adhibuere processui suo, nōnullas solennitates, ut colorarent: sed litigarūt sine aduersario: nulla lite contestata: nullo procu

ratore ex aduerso. Sic peruentū est ad qualemcūq; sententiam: Eam cum exequi tentarent iisdē actores Florentini, rogati a mercatoribus, ut superse-derent, quoad ciuitates orientales admonerent: Multis dilationibus pro-tracta res est. Cum iam urgere uehementius uiderentur: misere ciuitates Wandalicę oratorē, & nunciū, ad principem Philippū qui prorogationē causę postulare, donec anno proximo ciuitatum de cōmunionē Hansę Teutonicę coetus, & conuētus fieret: tum constituēdū de tota causa. Vix magna difficultate impetratū est a parte, ut pateret: Permissum tamē post multā causę intricacionem. Erant enim non parui in cōcilio homines, qui causam Florentinorū fouerent: q̄ uersura, quę fuit Lombardorū affecus rantium merces Anglicorū, pertineret ad nonnullos boni generis: quorū erat patrimonium in mensa eorundem.

CA. XXI.

Odem tempore, cum annus ageretur, LXXXVII, per eundē ciuitatum Wandalicarum, totius tamen Hansę Teutonicę nomi-
ne nuncium: adiunctis dominis Coloniensibus, qui in Antwerp-
piam illi constituto die concurrerūt, actum est cum Anglicis, de perpe-
damno in mari, deq; infractiōe, & uiolatione libertatum, & priuilegiorū
in Anglia nostris hominibus indultorū: Sed posteaq; per mensem integrū
uerbis sunt reddita uerba, nihil tum poterat cōcludi: q̄ Anglici causaren-
tur, sufficiens de parte ciuitatū non esse mandatū: Promissa cautio suffi-
ciens de rato, non est acceptata. Ita tum discedit, reb⁹ ad treugas solitas in
duos annos reiectis. Per idem tempus, missus est idē ille, Wandalicę ur-
bium nomine, qui supra, nuncius in Franciā, ad maris Admiraldū, uirum
nobilem: ut quęreretur multas in mari ex Francia fieri depredationes, ad-
uersus perpetuam pacem, quę esset inter coronam & ciuitates: Satis habe-
re in promptu easdem urbes, quę par pari redderent: sed deferre maiesta-
ti regię, ne ante se, q̄ quęrantur uindicare: orare, ut rebus finem faciat.
Compertus est ille Admiraldus in urbe Parisiorū: ibiq; presente archiepi-
scopo Lugdunensi, qui & cardinalis Romanę ecclesię, & aliquot ex Perla-
mento presidentibus doctoribus, responsum est nuncio: Non placere res-
gi, si quę fiant aduersus fœdera, quę ille manere cupiat inuiolata: constitu-
isse illum, qui talibus rebus prospiceret: sed maiorem esse quorundam au-
idaciam, q̄ ceterorum diligentiam: Cauendum ne Germani sint, qui ista fa-
ciant, & primi ueniant ad querelā: Curandum ab ea parte omni diligētia,
ne ex Gallijs ista fiant. Ceterum, si quid aduersus interdicta factum dica-
tur, esse iudices: non denegandam quęrulantibus iusticiam. Replicatum
est de dilatione exequendę iusticię: multos ante a Francis damnificatos,
iam expendisse plura in processum, q̄ fors ipsi sit & tantundem consequi:
Sed deinceps sollicitior omnium rerum habenda cura promittitur: Extra-
re prouisionem regiā, ne qua armata educatur nauis de portibus Galli-
arum: nisi inuētis fideiussoribus in eo portu, qui satisfient, earū classē, aut
nauim non damnificare fœderatos: Curandum nostris, ut publicetur de
more in Parlamento. In eam tum spem disceditur. Id tamē prouenisse cer-
nimus ex ea tum denūciatione: ut ex illo die in annum nunc quintum, nis

S iij

Oratores ur-
biū Wanda-
licarū ad PhilippūActū cū An-
glicis de per-
pesso in ma-
ri damno.Orator urbiū
Wandalicarū
in FranciāPlacide respō
dei oratori.Replicat nū-
ci⁹ de dilatio-
ne iusticię ex-
equendę.Armatas na-
ues nō nisi fē-
deiussorib⁹
datis educere

hil sit pyratarū ex Francia repertum in mari: quod foeliciter dictum uelim, ne in reliquū comperiantur. CA. XXII.

Cōuenit cōmunio Hālg Lubicæ.

Dimissi ex uinculis mercatores ī mori pereunt.

Exasperatū im, puidū dicitū Musgouię princeps.

Insignis iactura.

Postulat uindictā a Deo.

Urbium oratores frustrati redeunt.

Abutitur clerus Lub. pmissa libertate.

Einde ad annū proximū cōuenere, omnium de cōmunionē Hanse Teutonice urbium consulares in Lubicā oratores: ibique primū (ut assolet) de cōmunib⁹ mercaturę rebus, & pfectibus, multa cōstituunt: deploratūq; emporiū Russię Nouguardia: iam diu cōsenuit ea querimonia. Nā, qui nouissimis annis ibi remāsere nostri mercatores, male sunt habiti, in uincula, ademptis reb⁹ omnib⁹, coniecti: nec satis potuit sperari, de illa rerū restitutiōe. Nam personę diu in uinculis habitę ex mādato Magni principis Musgouię, postea dimissę, cum reditū pararent in patriam, magna ui tempestatis interceptę perierunt in mari: Retēti alii quot obsides, incertum quando liberandi: Eam mercatorib⁹ illatā calamitatem inde multi autumāt, q̄ inter Danię regē, & eundē Musgouię principem, multę fuere legationes: specie quidē de rebus Suecię sed multorū preterea aliorū tum putant habitā rationem. Rex enim Danię fertur in simulasse Lubicēses, q̄ proceres Suecię in se, multis fouerēt occultis consilijs, ne regi pareāt: que suspicio multorū fuit origo malorū: & tamē in exitu rerū, compertū habebat idem rex, sine causa insimulatos bonos uiros: Sed tum in multorū animis ea p̄tinaciter insedit opinio, ambasiatā crebrā inter principes memoratos effecisse: ut tum nostri mercatores in Nouguardia tenerent. Verū Reualię, irrogata cōtumelia eidē Musgouię Magno principi, magis potuit animū eius exasperare, q̄ improuide ferūt esse dictū, cū in horrendo flagicio deprehensus ibi Russus, incendio cōsumeretur: si ipsum tenerēt principē, in eo flagicio, quomō canē cōcremarēt. Id cum renunciaretur, fertur excanduisse in iram uehemēter, & ex eo die machinatum deteriora omnia. Magnę ibi amissę merces: sed maius malum calamitas uinctorū: maxima uero iactura, per eam occasionē in mari perentium iuuenum. Ipsum uero principem, cum audiret indignā uocem, ita ferunt ira incaluisse, ut fracto, quo utebatur, baculo, uir grandæuus, inq; terram deiecto, in cœlum suspiceret, diceretq; frendens: Vindica Deus, & iudica causam meam. His rebus ferunt incensum in nostros. Tum uero ciuitatum oratores decreuerūt ambasiatam mittere in Liuoniam, quæ cum Liuoniensibus ageret super tota causā, ad res componendas, inter eundē Magnum principem, & ciuitates de Hansa. Transierūt illi magno per terram itinere ad contermina Russię, & ccepto aliquando tractatu, cum uiderent per fraudem se corona cingendos, & includendos, abducendosq;, retro tulere pedem, nulla memorabili re constituta. Nihil enim barbaro illi de fide: nulla eum minus res angit: qua ex causa periculosisime cum illo agitur. CA. XXIII.

Er eandem tempestatē, clerus in urbibus Lubica, atq; Hamburgo, foeliciter agere uidebatur quibusdā, q̄ uellēt. In Lubica quidam abusi sunt pmissa libertate, q̄ cereuisiam inuectam sine discrimine minuatim uenderent: & rem usibus pmissam necessarijs, uertērunt in questum: Constituit senatus: ut quoniam priuilegio abuterentur,

amitterent, soluerentque in reliquum axifam (sic uocant uectigal) cum cæte-
 ris: omne onus reipublice incumbere populo, clerus nihil faceret: nihil in
 tantis opibus clerum conferre publicis impensis, uideri onerosum. Clerus
 papalia, & imperialia, sui ordinis præferebat indulta, permissionis usum di-
 uturnum, & in his orare, ut sineretur permanere: alioqui nosse illos, quo-
 modo quæque oporteat pro suo ordine decertare. Magno quidem appara-
 tu res inchoata, interuentu pontificis conqueiuit, abusibus reformatis. In
 Hamburgo molestior erat causa, quæ populus cum patribus in suspicionem
 uenerat, per clerum fieri occultis machinationibus: ut in Romana curia, &
 senatus, & ciues uexarentur: idque ex literis incõsulte ab urbe missis, in nomẽ
 quorundam falso efferebatur: His literis quasi Euangelio creditur: pro com-
 perto fuit, omnia ex clero in illos machinari. Ex hac radice amara, pullula-
 runt germina pessima: Cõstituit senatus inter ciues, ut in domibus, quas
 paucas habebat clerus, nemo questum faceret: Erant nonnullæ coctiles, ad
 faciendam cereuisiam, in quibus potissimus, & uberimus eius urbis est que-
 stus, & aliæ casellæ: per eam cõstitutionem urgere uolentes, ut clerus eas do-
 mos diuenderet, & in laicas manus reduceret: quod ex quadam concor-
 dia fieri oportere prætendebant. Interea id quoque postulatum a clero: ut
 muris, & fossatis, & propugnationibus, ad communem defensionem ma-
 gno sumptu factis, facerent contributionem. Dum ea res in deliberatio-
 ne pendet, patres ipsi, quod factu perniciosum erat, uocatis in prætorium
 ciuibus, articulos supra sexaginta contulerant, in clerum conceptos: sin-
 gula capita declarantes. Id quid erat aliud, quam ardentem odium populum, in
 clerum protinus inflammare? Clerus deputatis nonnullis adiit senatum,
 intelligere cupiens, quid ea sibi uellet accusatio apud ciues, non uocatis qui
 responderent: Iudices non erant, qui querimoniam acceperunt: ipsos pa-
 tres pro sua prudentia futuros mediatores: si quid inter clerum, & popu-
 lum esset quæstionis. Si docere uolebant populum, aduocandi erant qui
 responderent: Si inflammare, hoc eorum grauitati, & prudentiæ non con-
 gruere: nosset, quid de eorum ad ciues præcepto iura constituisent, ubi
 ex indirecto adimitur clero sua libertas: orare, ut ad amicum super omni-
 bus controuersis tractatum clerus admittatur: exhibitum quoque, si hoc
 mallent, clerum esse paratum subire compromissum: Vtrumque negatum est
 neque enim in re, ut dicebant, semel, immo crebrius acta, & constituta, literisque
 desuper sigillatis cõprobata, aut tractatum, aut ullum paterent cõpromis-
 sum. Clerus concordiam, quam illi prætenderant, nullius esse momenti asseruit
 etiam id non de suo capite, sed ex iuris diffinitione, per arbitratorum discus-
 sionem postulabat declarari: Sed nihil tum profuit: Inter alia quoque ora-
 tum agnosceret sacerdotium, etiam de ueteri iure, pertinere ad publica bo-
 na: non esse alienum urbi clerus, in qua ius habeat ciuilitatis: multi ciui-
 um filij, sed & aduenæ ius tenerent ciuitatis: que foris acciperent, intus insu-
 merent: ut saltem permittatur libertas clero, in utendis domibus, quæ re-
 ligiosis foris daretur, qui totos dies eueherent. Nulla æquitas impetra-
 uit: Nam radix amara, quam diximus, ignorante clero, omnia ea subuertit.

Interceptur
 simulcas per
 pontificem

Cõstituit se-
 nat' cõtra cle-
 rum

Cõsignatur
 cõtra clez ar-
 ticuli LX.

Orat cler' ut
 ad tractatũ
 admittatur

Sacerdotiũ
 ad publica
 bona pertinet

Per qualemcūq; tamen uiam effectum est, ut ex octo coctilibus, quatuor distraherentur: ceteræ ad eum diē, quo de omnibus constiueret, tenerentur: Promissumq; clero, qd de ueteri more de eorū redditibus curaretur, seruareturq; in reliquum, quod ab olim esset seruatum, nullo nouo dato, nec ueteri detracto.

CA. XXIII.

Clero redditus antiqui permittuntur.

Legati urbium Wad. in Flandriam.

i Nterea mittunt ciuitates Wandalicę omniū nominibus legationem suam in Flandriam, ad trāsigendū super negotio processus, contra mercatores habitū, in causa captæ olim biremis. Aderant Gdanēses: superuenere Coloniēses: Primū cum Anglicis Bruggis agebatur, ut erat discessum ante bienniū: sed prima, ut solebat, cauillatio de mandato ciuitatū, in quo diuturna & perplexa erat disputatio, gaudētib; Anglicis, qualicūq; occasione distinare tractatū causę principalis, in qua non bene sperabāt: Vt tñ uentū est ad principalia: eadē, quę solet, tergiuersatio de uiolatione immunitatū, quę nostris pertinerēt in Anglia: Misere regi nunciū ad regē: scripserūtq; oratores ciuitatū: sed illi remāsere sine responso. In summa hoc agebāt tacite: ut pertesos urbium oratores docerent, regē in suo regno requirere, si quid uellēt: qd Sūmus pontifex, qd Imperator, quod reges Christianismi non recusant, si quid ex eo uelint: Exitus tñ is erat tractatū, qui solet: ut in bienniū treugis constitutis, gauderet quęq; pars sua immunitate, pēdētes q; causę cōquiescerēt: Hoc nouissimū, & si instāter petitū, crebriusq; repetitū esset: nō satis apparebat, qd animi in ea parte haberēt Anglici, omnia reñciētes in sublimē Perlamētū. XXV.

Edocti urbium oratores regere regem.

Causa Florentinorum acta.

c Vm ad regē Anglię iret nunciū, ne quid tēporis infructuose labatur, causa Florentinorū mercatorū longo circuitu est acta: Misit princeps dñs Philippus ex suis, qui se mediatores facerent ad rem cōponendā, presidentē Flādrię, supremū balinū, & aliū doctorē: qui postea Bruggensis proconsul, rem omnē perfecit: Sed illi tum nihil facere poterāt, qd parti actrici nihil impēdendū esset ab oriētalibus. Cum Bruggēlib; uero actū est: ut si illi quis pacto inuenirēt uia adimēde nostris molestiæ de processu, manerent nostri mercatores in prouincia, & ciuitati ut possent, commodarent: alioqui populariter exituri in Franciam, aut Hollandiam. Illi diu deliberauerunt. Venit in memoriam negotium emporij, nuper Lubicano cōuentu conclusum: sed de Flādrēsiū bello non consummatum: Visum est Bruggensibus, si id procederet, inuenturos uiam, qua adimerēt nostris omnem de processu molestiam. Diu laboratum est cum aduersa parte: magno ære fuerat quietanda. Ibi multū fluxit temporis, priusq; constitueretur, qua summa mercarentur Bruggēses pacem orientalibus, ab sentētia: Conuenit deinde, ut magno ære expromisso, Bruggenses acciperēt literas. Facta est illis certitudo ab oratoribus Hansę: seruandū Bruggis ius emporij ad formā cōstitutā in cōuentu Lubicano. Causa in sublimi cōcilio diu uentilat, maxime annitēte dño Rolando doctore, & p̄cōsule ei; opidi: qui & ipse in cōcilio esset dñi ducis. Dedit Philippus dux literas, confirmauit patris sui constitutū super eadē re: Oratores autem orientalium, omnibus in opido Bruggis constitutis, principi in

Bruggenses ære expromisso literas accipiunt.

Philippus p̄ris cōstitutū cōfirmat.

Gandauo se obtulerūt, gratias agētes, q̄ rebus finem dedisset: orantes, ut a magnifica & illustri dominatione sua cōstituta, perpetuū robur obtinerēt: polliceri de sua parte, ut hinc ab nostra diligēs quoq̄ curet: admonuit, nō habere se in uniuersis sue ditionis puincijs ullā urbē cui sit magis affectus, q̄ Bruggēsī: & tñ Hollādini, cū Phrisijs nō diu post, obtinere declarari in sublimi cōcilio, se nō cōtineri in generali ceterorū cōstitutione: ut exēpti haberent ab obseruatiōe iuris emporij (Stapulā illi uocāt) Idq̄ princeps, solēni misso ex corpore cōcilij nūcio, curauit oriētalib⁹ intimare cum postulatione: ut pro exemptis illi haberētur: sed non poterat illi dari fructuosum desup respōsum, q̄ abessent multi q̄rū interesset. XXVI.

Vo tēpore per brumā Hāburgenses cum plebe patres, nouo more, & prudētibus uiris alieno, capitulum ecclesie illius coāgustabāt: ut cōciterent, extorquentes iusto metu, quarūdam rerū ex promissionē: Nam instructis ante, & inflāmati odijs ciuium, ad hoc euocatorū, magna manu collecta, senatus cum illis postulauit capitulū adesse in capaci refectorij loco, ignorāte clero, q̄ tāta essent aduenturi multitudine: alioqui sibi quisq̄ cōsuluisset. Non erat insolitum uenire totum urbis conciliū, ad tractandū cum capitulo: idq̄ tum expectauere. Illi uero multitudine circūfusi uenerāt: Ibi, cū aliquātē querimonie in clerū, presertim, & capitulū speciatim quasdā p̄sonas, ex nomine designatas, intētarent, q̄ perperā clerus, & presertim in eo maiores, in populū ciuitatis & cōcilium ageret: suggerētib⁹ illis, ut in senatū cause in Romana curia excitarent, & que in manibus fuissent personarū de capitulo, ut facile terminarentur, esse missas, ut uexaret urbis conciliū: ita, ut male iudicātes fecerint causas suas: Priuatim ciues nonnulli suas quoq̄ querimonias detexerūt in personas: & iam inflāmati ira & odio ciues, non sunt passi responderi obiectis. In summa, post multos clamores, & incōditas rixas, ciues ipsi urgentes capitulū concusserūt: ea constituētes, que sequunt: Si una secū in urbe uellent in reliquum cōmorari, quatuor ista capita subiret: Causam Ellinghusen, duæ ex capitulo persone exciperēt terminandā: que insimulabant, q̄ malitiose illā nō terminarint, cum potuissent: In causa fontis, que pendere dicit, agerēt pro decreto senat⁹: In causa monachorū, traderēt literas sigillatas: Et si cōprobaret unum illū qui abesset ex capitulo, qui criminare, falsum deposuisse in Romana curia, illā causam capitulū in se susceptam, eius nomine terminaret: Simpliciter, & uiolenta cōcussione usi, uoluerunt sine cōtradictione: ut anteq̄ discederēt capitulū assentiret: Adhiciētes, q̄ si nō satis numerosi adessent, curaturos ut adesset maior multitudo. Quid facerent inter angustias deprehēsi capitulares? Ibant quo necessitas & iustus metus impulit: Eam tñ in causa fontis adhibuere speciem: ut senatus, quasi medius inter capitulū & ciues, quos ea res tāgeret, esset: Sed ita mediator factus est: ut ne unum assem remitterēt, ludibrio habiti ad incōmoda uideri possunt. Quis in extrema barbarie graui⁹ aliquid formidaret? Ne publico non actum uiderēt cōcilio, aderat senatus hęc audiēs: passus etiā dissimulāter: ut staret in conspectu ex eorū familia, turgidus minister, qui

Dux Phillippus Bruggis præ ceteris diligit.

Hāburgenses a clero p̄ metū extorquēt.

Mos ut tot⁹ senat⁹ adeat capitulum.

Capitulum nō permittitur respondere.

Violēta cōcussio cleri.

Senatus durū mediator.

armis, & igne, minaretur prædijs, & personis capituli: Egregiam uero laudem, & memoria dignā sempiterna, ab his uiris, qui publice præsidet, tale aliquid institui, & authorisari.

CA. XXVII.

Comes de
Aldēborg in
Phrisiam.

Er eadem illa tempora, Iohānes comes de Aldenborg, cum non equo ferret animo, fratrem Ottonem, Bremensem canonicum, in electione archiepiscopi esse præteritum, eique prælatum, uirum plebei generis,

Incastellanum
ecclesie.

ante diu maiorem ecclesie prepositum, comparatis armis, mouit in Phrisiam, illi propinquam, que ecclesie debuit parere: Stadland, Blexen, Buddiaden uocant, que ad Iaderam fluuium colunt: eamque accepit in ditionem, ac tenuit in castellatis ecclesijs, que præsidia alia ibi non essent. Magnus iunior dux Saxonie inferioris, cum antiqua ditione teneret Hadeleriam, uicinam illi Wurfatiam cogitauit inuadere, patre ad omnia quieto. Id Bremenses, Hamburgensesque, non passi, inuito foedere cum archiepiscopo Bremensi, communibus uiribus ducunt in Hadeleriam, eamque ui occupant.

Hadeleria occupatur.

Magnus dux apud uicinos principes conquestus, que patrimonium illi suum adimeretur, efficit: ut ex communi principum foedere literis describerentur, ad eam gregariorum peditem manum, que se Guardiam appellauit: Plurimum tum terroris nomine ipso præfererat, que rex Danię reces per eam occupasset Sueciam. Venit sub brumam ea hominum colluuius, & ex Aldenborg, in diocesim Bremensem traicere tetrauit: Id cum non posset, obseruata per incolas aduersa ripa, retrouertit iter, per Verdensem ciuitatem, nemine prohibente transierunt: Nam episcopus Hildesemensis: idemque administrator Verdensis tentauit se illis obistere: Vbi uero auxilium quod expectauit, non sensit, noluit alienam causam facere suam: Itaque Bremensem diocesim qua poterant contingere, uastare:

Diocesis Bremensis uastata per Guardianenses.

re: ex terra Luneburgensi, aduecta sunt illis que poterant alimēta: ex uicinis urbibus nihil sunt assequuti: & ideo insigniter esurierunt: Opida Stadiū, & Buxtehude tentant: sed immiserere Håburgenses, utrique præsidium, ut defenderent: neque gelu tantum durauit in glaciē ut undique oppugnarēt: Vnde etiam factum est, ut uetus, que dicitur terra, maneret immunis. Quid faceret archiepiscopus a militaribus suis non satis defensus: qui maluissent ex Saxonie ducibus unum archiepiscopum: Id etiam tum intētabant. Sed respexit ille in ducem Brūswickensem Hēricum, cuius filium, consentiente capitulo, nec audēte repugnare militia, elegit adiutorem. Ilico Hēricus dux arma contrahit, equites peditesque, ut exigat diocesis hostes: a uicinis ciuitatibus pacto pecuniam, lillos fugaret gregarios: ita ut non alibi formident. Paratus inuadere ab oratoribus regis Danorum reuocatur, qui eam manum conduxit ad stipēdia. Igitur armis dux abstinuit passus eos transportari in Holfatiam per Albim, prius tamen recuperata Hadeleria pro Magno duce: in quorum habitu exusta sunt monasteria, uetere, & nouum, iuxta Buxtehude, puellis se in opido continētibus, Tzeuena, & Porta cœli, dissipatis uirginibus, leuiorem sensere manum: Hartzeuelde exuriunt: Beatę Marię apud Stadiū ciues ueriti hostibus fore receptaculum, ante confregerunt: Hic fuit exitus uastitatis.

XXVIII.

Archiepiscopus
eligitur
coadiutor.

Hadeleria
recuperatur.

Interim Hamburgenses, cum ignorarent, quid sibi ea res uellet de conducta per regem Guardia magna: cum essent extra gratiam sui

Ducis Friderici, quod piscantes ex ea urbe in Sacra (ut uocant) insula tumultum conciuissent, in quo ducis officarius caperet: non satis constitutum habebat, quid speraret, formidaretue, ubi prospera fuissent militatibus omnia: Urbem suam per mediam brumam uallis & fossatis comunierunt: magno nimirum & sumptuoso opere, quod extat: Misere tamen nunciu, qui rem apud ducem componeret: Idque factum est paulo antequam expeditio procederet in Thietmarsiam. Pedeat omnis res ad exitum belli, in ea terra: Sed per eam stragem, quam in Saxonia ibi factam diximus, res quieuerunt. Iohannes tum etiam comes de Aldeburgo, cum prosperis rebus Thietmarsorum animu indueret Phrisi, rursus est exactus, terraque, quam occupauit, in pristinu statu est redacta. Sed cum Albertus dux Saxonie, Phrisiam occidentalem tum rediens cum exercitu, pulsus aduersantibus, haberet ad uota, opidum Groningen, opitulante Edzardo Phrisie orientalis comite, oppugnauit: Cunctis ibi res non precederet, ipseque Albertus in castris finem uiuendi faceret, nihil etiam renouat in alijs palustribus. Hic est reru status usque in MD. annum: Cetera Deus bene uortat. Quod uero ad causam cleri pertinet in Hamburgo: Ille cum esset comonitus, ut diximus, ante duos annos a senatu, ut ad munitionem urbis contribueret, dum muri, turre, ualla, fossata, firmarentur, responsu dedit: Quis ostendat utriusque fori placita iura quid ille casus deposcat, non usurum tamen cleru eo perfugio, si liceat ei contrahere cum senatu: faciendo, ut faciat: & gratia ei rependatur pro facto, non refragaturu, quo minus faciat pro uiribus. Et cum a ciuibus suggereretur: ut ab omni clero unius anni redditus deposceretur, triennio per partes dandus, nimis hoc uisum est exorbitare, cum ex ciuibus nemo tantu susceperit oneris. Et cum obijceretur de annuo multiplicatoque ciuium impedio, replicatum est a clero: nunquam preter missum cleru, quo minus in omni arduo negotio, quod immineret contribuerit reddituarijs, ex marca solidu, aut conforme aliquid: Obtendit multa esse annua milia, que clerus intra urbem possideret: ut eius rei certu aliquid comperiretur, simul, ut intelligeretur quantum posset de suo clerus conferre: si quid magnum ediuerso pmitteretur: Inuentu est, non esse quartam eius summam partem, que a laicis putaretur esse apud cleru. Post omnem tamen diligentiam, cum non posset clerus ea re comercari, quod cuperet, spontanea contributio conqueiuit: deque iuris dispositione, apud comprovinciales facere spontodit capitulu diligentem perscrutationem, & ex comodo se illis responsurum.

XXVIII.

Vbiceses mercatores, iam diu fauorem nullu sensere in Danie regno: cum naufraga bona non redderent iustis dominis, & nonnullas naues captas cum mercibus non restituerent. Insup immunitates mercatoribus in regno dudum permisse & indulte, male seruarent: cum magna rerum pars, clam rege, & eius iniussu: quod postea apparuit, ageretur: Querulatis autem non tam prompte de iustitia satisfieret: quod rex suspicionem in Lubice sem senatu non uacaret, per illum, occultis agi machinationibus, ut Sueci minus parerent: magis autem rebellionem regi ostenderent: Nouissime, cum iam rex missis in Lubicam oratoribus, pontifice, milite, ac uiro militari, insinuaret illis perfidiam in se procerum Suecie, quibus dolis, & insidijs, pertentassent

Hamburgenses timore Guardie urbis sue comunierunt.

Io. comes de Aldeburgo Phrisios exactus.

Albertus Saxonie dux oppugnauit Groningem op

Clerus Hamburgensis facile contributioni consentit.

Vbi grauior exigitur, non annuit.

Spodet se capitulu de iuris dispositione responsurum.

Res Lubicensium non admodum in Dania prosperatur.

Rex petit, ne
Suecis cōme
re inferatur

Idē Scotiē re
gis miles po
stulat.

Capta a Da
nis nauis Lu
bicana.

Nautę &
mercatores
sub arresto
positi.

Mediatorē se
iferit D. Frid
Sleswici &
Holsatię dux

Raimundus
legatus in
Germaniam

uitam illi eripere: qua ui, & iniuria, reginā cōthoralē detinerēt: his reb⁹ cō
gi regem arma in illos parare: hoc uicinitatis affectione deposcere, ne re
gno inuehāt cōmeatus: Id si minus putauerint regiē dandū amicitie, sciāe
pro hostibus se habiturū, quoscūq; in mari inuenerit, hostib⁹ robur inue
here: Vbi, cum Lubicēses obtenderēt, causam ad se non pertinere, nec sibi
placere rebellionē Suecorū, aut regis, in personā, & reginē collatā iniuriā:
ceterū mercatores, omnib⁹ rebus neutrales, incolumē habere nauigationē
phas & iura sināt: Regij oratores, mādata sua renouāt & abeunt: Idē non
diu post ex Scotia missus a suo rege miles, per omnes maritimas urbes pu
blicabat: regi suo esse in animo, auūculū suū Danię regē, ab iniurijs Sue
corū uindicare: proinde si quis inuētus sit, qui arma, cōmeatus, aut res ul
las solatio Suecorū importet, pro hoste habendum. Mercatores magno se
rerum detrimēto querunt arceri, q; habeāt merces, & pecunias, & socios
mercaturę suę in regno: Rex iubet asseruari mare: Apprēhensa est Lubi
cana nauis, de Liuonia ciuitate Rigēsi denauigās: Ea ab regijs capitur, q;
diceret merces uectare Sueticas. Magnus in urbe ciuiū clamor exoritur:
Senatū nimīā pretendere ad iniuriā ciuiū patientiā: aliter sensurū, si illorū
priuatas opes rex inuaderet: Missę ad regē literę, missi nūcī, cum nihil im
petrarēt, obseruatū quo tempore Dani multis eorū nauib⁹ in portu essent
Lubicēsi, omnes sub arresto ponunt: nautę & mercatores, porrecta dexte
ra, pro captiuis, donec laxētur, habiti: Vbi pernotuit res in Daniā, mirati
sunt multi cur id paterent, qui cōmeatus omnes urbi inueherent. Sed tñ,
quia res aliter ad iustū tractatū perducī posse non uidebat, fecerat senat⁹
quod a ciuibus uelle cogebat: Interim uadūt, & redeūt literę inter regē,
& urbē: Et cum nihil amicū hinc, atq; illinc, resonaret, parātur arma in in
uicē. Primi Lubicēses accipiūt gregarios pedites, undecūq; accurrentes:
Malignū genus, uulturio olfactu sentit ubicūq; parātur cadauera: Con
scribūt nauticū populum, aliquāta millia: Inserit se rebus primū distinen
dis: inde si fieri potest etiā cōponēdis, dñs Fridericus Sleswici, & Holsatię
dux, germanus frater regis: Vadit in urbē suo stipatus cōcilio, incipit cau
sam pertractare: Sed illas tum uoluere Lubicēses condiciones, quas dux,
neq; expromittere, neq; ad effectū pducere fideret. Fiūt utrinq;, cum ni
hil cōcluderet, ptestationes ad effectū: ut queq; pars iusti speciem obtē
deret. Aderāt enim pro parte regis nōnulli ex terre primoribus: Sed qm
amboꝝ principū unū est per Holsatiā cōciliū, pcerū, quicquid mediatoris
officio dux interponeret, ita est acceptū, quasi ex altera parte sonaret: Vn
de factū est, ut nihil inter illos tum ageret: Ita tñ discedit, q; si regi uideret
iterū sup iisdē rebus conuenirēt. Missus ex primorib⁹ un⁹, qui regē doce
ret super his, que essent in cœtu uentilata.

XXX.

Rat eo in tempore in prouincia non lōginqua, Reuerendissimus
e dñs Raimūdu, tituli sanctę Marię Nouę presbyter cardinalis,
Romane sedis in Germaniā de laterē legatus: qui Iubileū publi
caret per Germaniā, pacaretq; prouincias, & omnes dissidētes in Germa
nia cōponeret: ut unanimi cōsensu, bellum perfidissimis hostibus Turcis

indiceret: in cuius belli neruū, omne ex puincijs aurū collectū ex facultati-
 bus legati reponeret: Is nihil duxit antiqui⁹, quā arma, quę inter regē Danię,
 & potētē urbē acueret: manibus excutere properauit, quātū ualētudo per-
 misit aduersa: Erat enim podager: & statim ante paschalia magno honore
 excipiit a ciuib⁹ in urbē. Peractis sacris ex more per diē festū ut a summo
 Deo ordiatur, instituit, & in ea urbe, & in omni circū regione apparatissi-
 mis stationibus inuocare pacis authorē Deū: ut inspiret cōsilia pacis. Euo-
 cat uicinos principes, dñm Magnū, principē, & ducē Magnopolēsem, &
 memoratū dñm Fridericū Sleswici, & Holsatię ducē: quos treugis sancien-
 dis, & deinde rebus cōponendis, habuit adiutores: Exciuit pręterea eccle-
 siasticos uiros industrios, gerēdis reb⁹ idoneos: & ingēti sacrorū appara-
 tu, uenerabile Christi sacramentū, efferēt manibus episcopi Lubicēsis per
 urbē: Pręcedit cler⁹ in uestib⁹ sacris: Sequit^r, & circūfundit^r populus: Chri-
 sto ubiq^{ue} laudes personāt: Impleto per urbē circuitu, redit ad maiorem ec-
 clesiā: Ibi sub diuo, in area cœmiterij, ad lat⁹ pōtificialis curię, suggestū fe-
 cere multorū capax: Arā instruxere, aulęis a latere, & a tergo pēdētibus:
 Ipse legatus sacra peregit pōtificialiter, magna circūstante populi corona,
 ac plurima deuotione diuina misteria fulciete: Habebat in ministerio, &
 in familia comitē de Kirberg, officio sacerdotē, ducē uerbi ad populum:
 qui cardinalis ipsius sensa Latino sermone proposita, alternās, populo in-
 terpretaret. Alij quoq^{ue} ad populū, qui multus erat, nec unum posset exau-
 dire in parte diuersa loquebant. Proximis uero diebus, agi cœpta est cau-
 sa, & per dies multos uix ad placita tēperamenta pducit. Aderat pro par-
 te regis episcopus Ottoniēsis, de regia mēte plenissime instruct⁹: Iungitur
 illi honoris gratia, uir primarius ex Holsatia: detegunt querimonie, fiunt
 hinc, atq^{ue} inde respōsa: crescūt partiū indignationes: aulescunt ire. Dum
 hec agerent, uisum cardinali ex re, ut angusto & breui cōsilio res agātur:
 sic enim prompti⁹ mādata exponunt, syncerius partes loquuntur: Delecti
 numero tres ex mediatorib⁹, ecclesiasticus uir, & duo seculares, qui cum
 partib⁹ loquant^r secretius, & si dei cōmēdata perferāt, non effusuri, prius q^{am}
 oportunū uideat. Terunt aliquātū ea in re dies: magne prętedunt cōditi-
 ones, si ex aduerso pareat iussionib⁹: Sed mira erat rerū perplexitas, dū re-
 texere parāt magis atq^{ue} magis intexūt, & inuoluūt, magis q^{am} euoluāt: Ca-
 put erat omniū rerū, si Lubicēses Suecia abstineāt, donec pduelliones ad
 iuga cogātur: Id difficile uisum mercatorib⁹, magnā rerū suarū partē te-
 nētibus in Suecię regno. Demū in has leges utrinq^{ue} consentiunt: ut naue
 onerata in Sueciā mittāt Lubicēses, ex suis cōsulares oratores, qui reginā
 e manib⁹ eorū extrahāt, persuadeātq^{ue} regni proceribus, ut ad pacis tracta-
 tum occurrāt in diem Laurētij in urbe Sundēsi: Mittit quoq^{ue} reuerēdissi-
 mus dñs cardinalis nūciū specialē ad liberandā reginā: Deinde super irro-
 gatis damnis, ea capita sunt a partib⁹ approbata, ut designat^r naues, cū res
 bus restituant: de alijs proxime cōueniāt, utriusq^{ue} partis oratores in Hol-
 satiā, atq^{ue} obscura dilucidēt: mercatores in regnis fruant^r immunitatibus
 pristinis: es alienū Lubicensibus debitū exoluat. In eam rem nouissimam

Legatus uicinos principes euocat.

Legatus sacra peregit in suggestu.

Incipitur agi causa.

Deliguntur uiri tres, mediatores.

Magis inuoluitur causa q^{am} euoluatur.

Legatus nūciū mittit in Sueciam.

Qui fuerit
fideiuffores.

fiunt fideiuffores. D. Frideric^o regis Germanus, episcopi, Ottonensis, Lubicēsis, & Sleswickcensis: Milites alij, ac militares Holfatię, quibus etiā ea lex dicta est: ut nisi in diē sint æra soluta, ubi admonent^r, ciuitatē ingredi-
antur, non egressuri, anteq̄ omnia numerent^r. Cuncq̄ differret solutio uo-
cantur, ueniūt: Dux ipse uocatus non aderat: Nam tenor literarum, ut ap-
parebat, illum exemit: Fit de integro cunctorum numeratio: ambigua tñ
quędam reseruantur arbitris electis. XXXI.

Legatus ab
Hāburgēsi.
magnifice
excipitur.

Cardinalis legatus, treugis peractis, ac ubi in literas a se sigillatas
forma cōpositionis coniecta est, diuinū officiū, in gratiarū actio-
nē, fecit iterari, solēni ritu: Visę sunt multorū lachrymę gaudiose.

Munerib^o a
senatu saluta-
tur.

Tum uero per Hāburgū iter faciens, ubi ex dignitate suscept^o est, egresso
foras omni clero in albis: cum primores populi, senatus, ac ciues maiores,
ordine suo starēt, ad portas, mediū excipiētes uenientē, cum lōgo ordine
stātes, plateā pene implerēt, ducit in ecclesiā primā: ibiq̄ orās, procumbit:
Legunt ad hoc cōstitutę preces: Habenda fuit oratio Latina, sed eam de-
ferri fatigat^o itinere iubebat: Ingressusq̄ hospitium, curiā dñi cātoris ad mō-
tem, salutat a senatu cum munerib^o, primū cōmeatum: Inde, cum iam ad
proximā dñicam, solennē processionē & sacra pōtificalia, lustrata ciuitate
peragere disponderet: Ordinatū est sublime suggestū in cœmiterio maio-
ris ecclesię, ad uicinā curiā lectoralē: ibiq̄ post lustrationē, sacra ipse pēgit
legatus, solenni semper benedictione subiūcta: in qua erat plenaria remis-
sio: Comes illi ministrabat pro diacono: dux Brunswickcensis Christo-
pherus, adiutor Bremēsis, & iam postulat^o, & cōfirmatus Verdēsis, subdi-
aconi fungebat ministerio: adulescens quindecim circiter annorū: Verbum
cardinalis Latine prolatū ad populū, comes faciendus interpretat^o populo:
Quotidianę tñ erāt alijs quoq̄ in ecclesia horis ad populū exhortationes
per questores. Ex causis maioribus, eo in loco attrectabat, inter ducē Lu-
neburgēsem, & ciuitates Lubicā, atq̄ Hamburgum, super iure aggeris in
Gāme: sed nihil potuit p̄ficere. Magnū ducē inferioris Saxonie, clero Lu-
bicēsi recōciliauit: cum multi reddit^o ex agris ei^o essent a clero coempti, &
ex multo tempore non soluti. Aderāt Magnus, & Iohānes duces, fratres,
filij Iohānis: & constitutis pactionibus, res cōuenisse uidebat. Clerū Hā-
burgēsem, cum laborare intelligeret sub dura manu laicorum, perfecit: ut
causa in cōpromissum deuolueret: qua etiā uia, non diu post tolerabiliter
sedata est, per diligentiā duorū ex Luneburgo proconsulū. Religiosos idē
legat^o uisitauit, uerbo exhortationis usus: ut disciplinā regularē amarent,
repararēt, obseruarent: Maiorib^o etiā p̄cepit sub excōmunicationis p̄ce-
na, ut intra mēsem susciperēt Martinianā: intra annū inchoarūt. Cum etiā
p̄dicatores reformationis uerbū p̄tēderēt, clerum eius loci adhortat^o:
ut in sanctitate & iustitia Dño seruiat: p̄cipiēs nihilomin^o cōcubinarijs:
ut intra mēsem domus suas purgēt cōcubinis, sub excōmunicationis late-
sententię p̄cena: Ibi sunt multi laquei animarū, quos magno suo periculo
dissimulat uulgus sacerdotū. Profect^o inde cardinalis legat^o, Stadiū per-
uenit, & introductus ex more solennē ibi quoq̄ peragit stationē: & cau-

Comes p̄ dia-
cono, dux p̄
subdiacono
ministrant.

Clerū ducile
gat^o recōcilat

Religiosos
uisitat.

Sacerdotib^o
p̄cipit ut cō-
cubinas eli-
minent.

Stadiū lega-
tus puenit.

Sam ibi coepit agere inter archiepiscopum Bremensem, & Lubicensem, cum adessent euocati Haburgo & Luneburgo consulares oratores: Causa fuit commissore uectigaliū, cum nūcius soluēdi uectigalis, eam urbis portam dicere ingressus, que declararet nauim iam fuisse pretergressam orā fluminis Swinge. Multa utrinque collata sunt, sed nihil poterat ad exitū puenire. Erat enim fascis una pānorū, iam per manū discerpta: Cōpromissum est sub spe ratiffactionis principaliū: sed cū nō acciperēt, euanuit. XXXII.

Agnus interim dux Magnopolēsis, cum intelligeret argenteam monetā, quam excudi iussisset, imparē Lubicēsi, in pōdere, & ualore, illius tñ instar habentē in estimatione, plurimū sibi importare detrimēti, cōstituit, ea posthabita, & ad uerā estimationē retracta, equare mallium suum urbib⁹ in moneta Lubicēsis cōcurrētib⁹: idq; priusq; impletet, rebus excessit humanis cōploratus a multis, q; iam publica comoda imprimis curaret: Ipsi quoq; Lubicenses plurimū laborauere, ut eā excuderēt monetā, que auro parificata, antiquos tñ redditus non minueret: que res non adeo a maioribus perpēsa, dici non potest, quātū detrimēti importauerit cūctis. Cōsiliū in eo fuit: ut auri Renēsis ualore retracto, argētū in p̄cio uersaret: argēto soluerēt fructus & redditus: Illa tñ estimatione habita, ne quid solito minus esset in argento, neue posset cum lucro deuehi in officinas monetarioꝝ: Cōsiliū quidē rectū: sed qd̄ exequutioni difficulter possit mandari: & adhuc querit, quomō in usum pducat̄. Hoc enim prospiciūt futurū, ut exteri, qui auro solēt emercari, alio diuertāt, priusq; aurum suum a iusto ualore sinant retrahi. Sed hec interim. Princeps memorat⁹, ubi finierat, tumulat⁹ in Dobran. Wismarie, uocato magno principū cœtu, & omnis ordinis militaris multitudine, meruit solennes, & in hac prouincia necdū cōspectas, habere funerales exequias. Germanus eius dñs Baltasar, & maior filius Hēricus, reb⁹ p̄fuerē: Officiū diui Georgij templo peragit, die dñico ad uesperū solenne uigiliarū: mane proximo missarū solennia, hoc ordine implebātur: Ante lucē missa solennis de sancta Trinitate peragit: officiū impleuit abbas Dobranēsis. Interim ad omnia ecclesiæ altaria, fratres Minores, ei⁹ loci, de Rostockio, deq; Zwerino euocati, ministeriū sacrū Dñice oblationis, alter post alterum p̄gerūt: Ad altare summū tum oblationes fiūt: Primi principes, Baltasar germanus, Hēricus & Albert⁹ filij: Nam Ericus aberat in studio literarū Bononię: Inde multorū principū oratores, dñi Magdeburgensis archiepiscopi, dñi Ioachim marchionis, dñi comitis prouincialis de Hassia, dñi Hērici Luneburgensis, dñi Bugslai Stetinenis, dñi Magni inferioris Saxonie ducū: Hos sequebant̄ ecclesiarū p̄lati & canonici, tum triā pleniū, q̄ alias cōgregati: q; imminebat electio, uacante per mortē Conradi sede Zuerinēsi: Inde uiri militares, terrarū principib⁹ parentiū: Quo lōgo ordine expleto, uenere foemine ducis germanæ, fratrum cōiuges, nūc altera relicta uidua Magni: Sequit̄ cœtus dñarū militariū, uno habitu, demissis peplis: pullati omnes uiri, ac foemine: nec erat in omni cœtu color alius: nisi qd̄ solus episcop⁹ Lubicēsis, rubro galero, & dñs Raceburgēsis lasu-

Legat⁹ causā agit inter Lubicēsi, & Haburgēsi, ep̄os

Magn⁹ monetā suam urbū æquat

Magnus tumulat⁹ in Dobran.

Exegat⁹ Magni ordo.

Sequunt̄ ecclesiarū p̄lati

Hos dñarū cœt⁹ sequitur.

nō uiderent pallio: Ascēdit deinde pulpitu in ecclesia media, qdā euocat^r aliū de ex doctorib⁹, qui Latino eloqo, ad circūfusum undiqz clerū fune-
ralē declamaret orationē, ad pennādā memoriā defuncti principis: Ea ex-
tat scripto non paucis tradita, huic operi ad imitādū inserta. XXXIII.

Funeris ora-
tio habita in
exequijs Ma-
gni ducis
Magnopa.

Nacerbo plurimoqz mœrore, quē ab exitu inclyti principis dñi
i Magni, uere magni, ducis Magnopolesis, Wādalię principis, co-
mitis Zwerinēsis, Rostockij & Stargardię terrarū dñi cōtraxi,
illustres principes utriusqz ordinis, magnifici illustrissimorū & illustrium
principū oratores, uosqz omniū ordinū uiri primarij, hoc me uel maxime
consolat, leuatqz dolorē: qz necdum in hoc amplissimo cœtu conuentuqz
maximo: sed nec in omni, quę latissima fuit, ei⁹ ditione, neqz in omni circū
regione, ad quā uirtutū eius fama manauerat, uideā neminē: qui non me-
cum, qd doleā, doleat, non pariter ingemiscat. Quis enim non animo mo-
ueat cernēs unius in morte tantā rerū fuisse interceptā cōgeriē: tam ingē-
tem uirtutū subductā suppellectilē? Inclyti principes mei, magnā in eo fe-
cere iacturā, qz alter germanum unanimem, in quo totus acquieuit, omni-
rerū cura uacuuus, qz a nemine rem melius, prudētius, fructuosi⁹, posse geri
cert⁹ sciebat: aliqz dulcissimū parentē, cuius sollicitudine, ac prouidentia, ad
magnū educarenē imperiū, amiserē: Ipsa uero patria magnum, re, ac nomi-
ne, parētem, desyderātissimis oculis requirit: cuius auspicijs, in id decoris
peruenit: ut, qd pace omniū dixerim, nulli puincię uideatur esse secunda:
Vniuersi uero prouinciales in hoc ipso principe, uerū columē, & amplissi-
mū decus cernūt interiisse. Sed tñ consolāt hanc animorū perturbationē,
illustriū respectus successorū: qui rem ab illo bene cōstitutā, & p̄seuerāter
euebunt, & prouehēt in sublime. Quanqz in tātārū recordatione uirtutū,
non ille nobis lugēdus est, qui fato functus suo, ad meliora migravit: sed
immēse nobis Deo, & habēde, & agēde sunt gratię: qui talē nobis habe-
re cōcessit, in quo omniū memoria honorē inueniret, qd imitēt: malorum
uero turba, quę mūdo deesse non patit, habeat quod expauesceret: Vnū
hoc hominū genus cōperio, quod in cōmuni omniū luctu uideatur non
mœrere: Sed si intelligant, qz ille reliquerit, & uirtutis, & ditionis succes-
sores, statim illos ineptę letitię pœnitebit: Censurā iustitię, & religionis,
non intermissam, sed sentiāt demutatā: Mihi uero in hac cōmemoratione
uirtutum optimi principis: quem hodierno die posteritati ad memoriā
Sūmo Maximo Deo, subnixis precib⁹ ad misericordiā cōmēdamus, uehe-
mēter extimescendū, ne, ut sum, impar recēsendis uiribus, damnū laudib⁹
eius ingerā: quę sui pro magnitudine, Tullianū siccarēt eloquium, & uim
Demosthenicā fatigarēt: Sed mihi, uolūtati, & iussioni, illustriū principū
meorum, qui id mihi muneris imposuere, obluētandum non erat: qui ut
sunt omni humanitate p̄diti, in mea culpa ipsis sibi ignoscent. Nam, ut
honorē inseruiā defuncti principis pro uiribus, ipsa non uulgaris in imme-
ritū me dignatio atqz propētio deposcit: quę me sepe magnis cōditionib⁹
sibi facere uoluit deuinctiorē: Hoc mihi in primis prouidendū: ut qm̄ di-
cendo tantā rerū maiestātē equare non possum, fastidio leuem audiētes:

carpēdus nobis dicēdi limes, de rethorū p̄ceptis p̄finitus: ut ab omni retro nobilitate sermo ducat: ut si quid minus in Germaniē sita radice fulciat, q̄q̄ in huius principis laudib⁹ nihil opus sit suffragiis uti emēdicatis: Hoc agat, qui sterilē nacti cāpū, alienis impēdijs cōuestiāt cōmendandū: Mihi uero in hoc principe cōmemorādo, ne dies me deficiat formidādū: si cuncta uirtutib⁹ ei⁹ propria, in mētione adduxero. Veruntñ hoc mihi, animo ueterū nobilitatē recēsentī, ueniā spōdeo: si a clarissimis maioribus non eū degenerasse, sed maiorē in modū cumulasse claritudinē docuero: Intātū, ut etiā, si maiores, qui fuere clarissimi, uirtute mediocres extitissent ab illius splēdore, & in cōparabili gloria, satis illustrarent: suffecerit autē in tāta rerū perspicuitate, uel summa rerū cōtigisse capita, ne longa rerum serie in fastidiū duci uideant, qui uel cōperta tenent, quę dicemus, uel pro linguę Latine incolita inculcatione, pigrescāt, qui nō callēt. Domus ac familia, Magnopolēsiū principū, q̄ habeat radices altissimas, necdū satis inclaruisse multis autumo: qui magnā sibi fecisse rem sunt arbitrati, si ad Vrsinorū urbe Roma familiā p̄clarā, illam ducāt referēdani: Amant hoc in laudib⁹ suis, p̄ceres memorati: si magni per Germaniā principes, de illorū origine glorient: Sed in clytē Magnopolēsis domus, & maior est antiquitas, & lōge p̄uēctior nobilitas: T recentū necdū anni sunt, q̄ in urbe Roma primū est auditū nomen Vrsinorū: At ego a mille annis, & lōge supra hanc nobilitatē, & domum principalē, optimis & certissimis documentis affirmo. Nam cum in urbe Roma, ante Christū natū, uera & uet⁹ nobilitas Fabiorū, Aemiliorū, Corneliorū, ceterorūq̄, id genus claresceret: iam tum Magnopolēsiū principū, illustris familia, Danorū regib⁹, ac Saxonū, uetustissimo generi, de gloria, deq̄ imperio colluctabat: Augusti, sub quo nat⁹ est in terris Christus Dñs, tempora recordemur: qui in orientē ad Parthos usq̄ uictrices aqlas proferebat: Parthos, ut ait ille, reposcere signa, quę cęso Crasso abstulerūt, in occidū ad extremā Hesperiā, fines Romani propagauit Imperij: Nec uero Alcides tantū telluris obibat: Fixerit æripedē ceruā licet aut Erymāthi: Pacarit nemora. Ad aquilionē limitē Imperij, Albim iussit esse fluuiū: Testis Strabo. Ultra illū, inuictos habitare uiros, quorū nec uires experiri, nec arma uoluit cōcitari. Sub illo autē Drusus Nero priuignus magnis per Germaniā rebus gestis, limites seruauit a patre cōstitutos, Magnopolēsiū abstinēs armis: Nec unq̄ Romana signa Albim trāsierūt: ut erubescāt, qui Iuliū Cęsarē, suo fingūt arbitratu, in illis prouincijs, arces & urbes fundauisse. Sed hęc alias. Succēditibus seculis, qñ iam uires cum industria gētis creuerūt, ab exemplo nationū aliarū, ausa est hęc gens arma inferre fortissimo Imperatori Marco Antonio: qđ bellū antiqui, rerū magnitudine, & difficultate, bellis Punicis cōpararūt: Et quis illū faciāt exitū, ut bello uicta gens manus dederit Imperatori: si tñ Marcomānorū quispiā scriptitasset, aliū rerū tenorē legeremus. Marcomānicū uocāt bellū, in Ro. historia non incognitum: Sub Cōstantino uero Magno, iam maiora animo cōcepit, cōgregata nobilitas eius nationis: nam sumptis armis, cōsedit ad Danubiū, fœdus offerēs

T iij

Domū Magnopo. antiq̄orē, q̄ quę de Vrsinorū familia descendit.

Vrsinorū familia qñ cœperit.

Magnopolēsiū ante Christū natū Danicę regib⁹, ac Saxonib⁹ colluctati.

Ultra Albim uiri inuicti.

Ro. signa Albim nūquā trāsierunt.

Marcomānicū bellū Punicis cōparatum.

Wādaliī Re
ni ripa cōse
derunt.

Burgūdię re
gnū funda
uerunt.

Subiugarūt
Aphricam.

Scilico Theo
dosi gener.

Odoacer Wā
dalī Italiam
subigit.

Magnopolē
auxilio Ca
rolī Saxōes
domuit.

Magnopolē
ses in fide cō
stantes.

Imperatori, quod ille non recusabat: ut quoties opus eueniret, eius armis & lacertis uteret: Dictu mirū, in quantā breui multitudinē gēs coaluerit, & iā respicere ccepit in lōginquas puincias, qbus Gothi dñarent. Igit̃ ma gnis agminib⁹, sub Impatore Valētiniano. I. cōtēdit ad Reni ripas, ibiqz, tanti reuerētia Imperatoris gens pacata cōsedit: Sed illo iam de medio factō, sumptis iterū armis, in Romanas puincias, trāsmisso Reno, puenit: ibiqz diu populādo, iam Frācis Germanis, nūc Gothis cōgressa, magnas res peregit: Pars gētis nobile regnū in Gallijs fundauit, inqz eo confedit: ceteri Gallijs puagatis, in Hispanias trāsierūt: Ibiqz opulēta p̃da undecūqz cōuecta, in Betica, puincia (quę etate nostra Granata dicitur, paucos ante annos, pulsus Mauris, per illustrissimū regē Hispaniarum Fernādum Christianismo reddita) sedes accēpere. Nec lōgū tempus in medio, cum per Bonifaciū comitē, illustrē Aphricę rectorē, diui Augustini epistolis notissimū, magnis cōditionib⁹ accita, fretū gens armata transiuit, breuiqz omnē Aphricā, tertiam mūdi partē, suę fecerat ditionis: quę res si testimo nio uidebit̃ indigere, locuples testis est Imperator Iustinian⁹, in ea parte, ubi de p̃fecto p̃torij Aphricę agit ad principiū. Nec est p̃tereundū, quāti gēs habita fuerit, sub florētissimo Imperij Ro. statu, cum ei p̃esset Magn⁹ Theodosius: qui hui⁹ gētis ducē fortissimū, adeo sibi conciliauit, ut esset Imperatoris gener: Nec habuit amplitudo latissimi tum Imperij (quippe a quo tēpore deinceps Blōdus est orsus ei⁹ inclinationē) quē in domū suam generū acciret potētissimus Imperator: quē etiā moriēs, Ho norio filio, ad Imperiū occidētale, reliquit tutorē: cum quo stāte stetit, & cum corruēte, cecidit Ro. Imperiū: Rem dico in Ro. historia cōptissimā. Nec longū tempus in medio, cum Odoacer huius gentis rex, de reliquijs Attiliani exercit⁹, prim⁹ regū externorū, puinciarū dñam Italiā, in suam redegit potestatem, tenuitqz per annos quindecim: Multa cursim transuo lās, p̃terijt oratio, ne cadat in fastidium. Sequunt̃ inde tempora Karoli Magni, quę peculiarē Magnopolēsiū p̃ferūt mentionē: Nam cum rex ille Frācorū, & Germanorū, Ro. Imperiū suę ditioni cōiunxisset, diu cōsti ctatus est Saxonibus: q̃rū euastata puincia, primus exterorū, facto pon te, Albim fluiū transiuit cum exercitu: sed non potuit, nisi in fœdus acci tis Magnopolēsiū: q̃rū adiut⁹ armis, reliquā barbariē p̃domuit: abiēsqz uicināz arbitriū, puinciarū, apud illos reliquit: Sequuta sunt inde Otto nū trium eius nominis Imperatorū tempora, plena rebus magnis: Cū Ma gnopolēsiū uaria sepe fortuna pugnatū, & aliqñ duces Imperatorū, ab hac gēte castris sunt exuti. Tāta erat pro legibus patrijs, proqz uerterum religione p̃seuerātia: Et hęc omnia, ac multo plura, gesta sunt in paganis mo: Ceterū ubi semel Christianas leges penitus accēperāt, eadē cōstātia perdurarūt, ut nulla gētē possēt aduersitas, a suscepta religione dimoue re: Cœpit feruere potissimū in principibus diuinę feruor religionis Testā tur crebra p̃er puinciam, uiroꝝ, ac mulierū fundata monasteria: Sed & alia in re, non minor se p̃didit optimorū principū ardor in diuinā religio

ne: Rarus enim in hac domo princeps, qui non suscepta longissima peregrinatione, in sancta terra, adorare uoluerit in loco, ubi steterunt sacratissimi pedes Domini Saluatoris: in quibus non est pretereundus, illustris princeps dominus Hericus: qui sumptis armis, aliquandiu feliciter pugnavit, in perfidissimos hostes Christiani nominis: Ad extremum captus, pro diuini nominis honore. XXVII. annis uincula portauit seruitutis: Aliquanto gloriosus, quam portaret torques aureas, pro rebus seculi. Nam labor & patientia, pro honore Christi apud Deum & homines illi in gloria cedunt: Longo tamen postliminio reuersus ad suos, filios, ac nepotes, reperit incolumes. Cunctis his paternam ditionem feliciter componens, longeuus senex uidit filios filiorum, quorum manibus tumulatus, patrio sepulchro conuiescit: Pretereo multas principum huius generis uictorias, preclara facinora: que si pergo omnia recensere, dies me deficiet: Affinitates uero, & mixti sanguinis ad principum domus per Germaniam claritudinem, quis recensere: in quibus uel unum attigisse sit satis, unde facile dimetiemur cetera: Inuenta est huius domus clarissima femina, que ad Romanum culmen Imperii thoro peruenit: Gisla erat, quam Conradus eius nominis. II. coniugio expetiuit, & accepit, indeque filium sustulit Henricum III. Imperii successorum: qui ea fuit felicitate, ut petentibus Romanis, ex sua Germania, daret Romanos pontifices, Imperiumque deriuaret in longam posteritatem. Non quiescere huius domus illustres principes: donec ceteris patrie ornamentis adicerent proauorum memoria, publicum literarum gymnasium, in opido sue ditionis Rostockio: unde que prodierint excellentes uiri, decora prouinciarum, quis enumeret: Sed iam tempus erat: ut omissis ueteribus, ad illustrem principem dominum Magnum, cuius gratia sunt introducta omnia, flectatur oratio: cuius preclaris rebus memorandis, facilius ad omnia dicendi campus patefcit: que ea sum dicturus, que omnium testimonio facile probentur, pene audientibus, que dicenti notiora. Quis enim prudentiam eius in circumspectando: Quis uigilantiam in rebus procurandis: Quis dexteritatem in exequendis ignorat: Auspicatus feliciter gubernandi tempora a diuina religione, more patrum, peregrinari in terram sanctam non destitit: ut auratum cingulum, ad Dominicum mereretur sepulchrum. Sequutus est illum, non multis post annis, frater clarissimus, generi suo respondens: ut in nullo deesset patrum splendore. Sed ad Magnum redeo: qui pro etate rebus omnibus germano quietissimo preffuit: componendisque prouincie sollicitus incubuit: Sed imprimis diuine religionis cultus illi potissimum cordi fuit: Monasterijs uirorum, ac feminarum, a disciplina regulari collapsis, ut reparentur, uehementer intendit. Fremebant uiri militares, pro carne, ac sanguine: Fremebant uicinarum urbium ciues: Sed nihil erat, quod religiosum principem, a sanctimonie proposito potuit dimouere. Cunctis amplificando religionis cultui totus incumberet, descendit in animum eius preclarum sue ditionis opidum Rostockium, iam publico literarum insigne gymnasium, etiam ecclesiastico collegio perornare: Ibi uero ciues aliorum rebus interpretatis, que frenum assuetum eorum libertati iniectum iri putarent, totis se uiribus opposuere: Suscepit optimus prin-

Hericus Magnus princeps Turcorum

Laus Magni principis ab affinitatibus.

Gisla Conradi. II. uxor

Locus publici gymnasii Rostockii a Magnopolen. fundatus.

Magni laus

Magnus in terra sancta

Magnus Monasteria reformauit.

Rostockcē
tumultuātur

Magn^o cluiffi
furori cedit.

Prīcipes ī sce
leratos aīad
uertunt.

Magn^o latro
nū ofor.

ceps ob eam rem alteram in urbē Romā profectiōem ut a capite ecclesie
rem ecclesiasticā deriuaret: Assequutus q̄d uoluit, cū in ditionē suā reuer
teretur, multis uīs placide rem pertentaui: Deniq; regia uia progressus,
apostolica mādata, legitime iussit exequi: Ibi primū graue ciuū murmur
oritur, & indignatio: que statim exarsit in apertam tumultuationē: In qua
immanissimo scelere, primus ecclesie preposit^o, populi sequentis pastor, cru
deliter maētatur: alij uinculis tradūtur. Princeps egregius, qui ipse rebus
in urbe gerendis p̄fuit, cessit furori insanientium, & grauissimo in eam
urbem bello intentato, domuit perduelles: Cōmune fratrum principum,
ad omnia consilium: cōmune amborū in p̄lia periculum: cōmunis glo
ria post partam uictoriā: Nec longum tempus in medio, cum impia lu
derorū secta, in opido Sterneberg, sacerdotē nacta male Christianū, abu
titur uenerabili Christi sacramēto: Res undecunq; prodiens, exciuit zelū
optimorū principum: uiros ex omni prouincia doctissimos adesse curaue
runt: Examinata res perq̄diligenter: Vbi scelera claruerūt, iussere in no
xios, legum p̄enas dēseuire: ludēi concremātur: apostata sacerdos, sacris
exauthoratus per pontifices, quia sine exemplo deliquit crudeliter, est ex
carnificatus: Fama rei impleuit prouincias: testata sunt ubiq; Dei mirabī
lia: fit concursus ex longinquo: uotis se damnant & exoluunt. Congerit
fidelium deuotio plurima in templa donaria: Principes ea in pios usus cō
uertī curauerunt, habita imprimis noui collegij ratione: cuius inde mini
stri alimenta, ipsum uero sacrarium ornamenta assequitur plurima: Libet
uero huius principis æquabilem ad omnes uirtutem latius euoluere: Su
perioribus ille tantum p̄stitit, quātum sibi uoluit dēferri a subiectis. Vo
catus ad Imperij cōetum aderat: talemq; se gerebat, ut ab omnibus pro
baretur. Aequales ita sibi deuinxit amore, ut ab omnibus non mediocri
ter coleretur: Testantur filiarum nuptie, clarissimis principum familijs cō
ciliate. Prouinciliabus uero suis eam curam adhibuit: ut pace, & bello es
sent ad omnia promptissimi: Tacitas multorum hęc mihi uidere uideor
cogitationes, qui grauem prouincialibus extitisse querātur: Quibus pau
cis ego respondeo, non esse tabida morbo, aut uulnere corpora, nisi ferro,
& igne curari: Grauitas putabatur, medicina fuit: ut in ordinē queq; sua
reuertantur. Sed hęc interim. Scelera & latrocinia ita odibat, & infectat^o
est, ut fontes debita p̄na exciperet: Oratorib^o principū & cōmunitatū,
placidas aures p̄buit, hilarem uultum non negauit, datiscq; pro re, ac
tempore, responsis ita dimisit, ut miraculo prudentie eius pleni abirēt: Sen
si ego, sēsi, cum crebris ad eum legationib^o fungerer, ab ea, cui operas p̄s
stiti cōmunitate, diuinā principis sapiētia: Debeo hoc memorie eius iustū
publice priuatimq; testimoniū: ut ab illo unq; sine administratione disce
derē. Sed quid attinet ista cōmemorare scientib^o: nisi quia dulce est in re
cordatione uirtutū eius, cōmorari: ille eum p̄sentē nobis faciūt, corpore
subtractū: ille abire animo non sinūt: Ille sunt, que optimū principē interi
re non permittūt: Exhibēt nobis illum, bene institutę rei status oprabilis,
& uiuax uirtus: que in animis omniū fecit illū mori nō posse: Viuit prin

ceps optimus foeliciter, ut cofidimus inter coelites: & uiuat quefimus, de omnib⁹ bene merit⁹, deq; fua puincia, fummis femper laudib⁹ predicadus Viuū & uerū exēplar principū omniū, in quo qd imitent cum laude inueniūt: Forma uiroz omniū militariū, cui imprimant, cui fe ftudeāt cofigurare: Dec⁹ & ornāmētū patrię fmgulare: Triūphet inter fuperos foelix anima: quæ nobis abiēs, magnū fui dereliquit defyderiū: illaq; collocauit rez fundamēta bonarū: ut femp cū dulcedine illi⁹ memoriā repetētes, eius cōmemorationē nunq̄ intermittamus. Dixi.

XXXIII.

Ac expleta oratione pro defunctis, folenne inftituī officiū fagra

h faciente pōtifice Lubicēfi: Ad cuius mediū de more fit oblatio, eo, quē dixi, ordine: Sed nunc per omnē ecclefiā, ad fmgula altaria, fratres predicatores, induiti facris, miffę officiū pegerere: Defertur oblatio: Et iam illo pfoluto ministerio, tertiū inde officiū de Dñā, pōtifex Raeburgēfi, loci ordinariū pēgit, cum ad altaria per ecclefiā fmgula, fēculares facerdotes pfoluerēt diuinū miffę officiū. Sed hic iam apparatior fit oblatio iumentoz, in fmgibus, & armis ornatoz: Stabat ab initio, in medio choro, xenotaphiū erectū in fmgile, fericō, auroq; textis pānis ornatum, in fmgibus principatū defuncti, per omnes angulos incinctū, cereis ardētibus groffis. CL. ut eft cōiectura uariatū: Stabāt pullati uiri. XII. qui ardētes faces fufinerēt, prominētibus per capita cucullis, trifti fpecie: Prodiere hoc ordine caballi ad altare fmgmū: ex cui⁹ latere in directū patuit egreffus, ne longa circuitione opus fit: & tñ girabāt per omē ecclefiā: Duo uiri militares ductabāt iumētū mediū, pullis induiti, pulla tectū uerte: fed arma Magnopolis, in frōte, in thoris, in clunib⁹: Inde quatuor uiri gēstabāt totidem fmgis militaribus: hoc eft (ut noftri uocāt) bannerijs, arma, & in fmgia Magnopolis: Totidē deinde cādēlas, uiri quatuor gēstant cereas, armis memoratis in fmgnes. Secundū deinde iumentum fmgili apparatu, arma Wādalię pfererebat: fmgia militaribus: cerei, eisdē, ut prius, ordinib⁹ arma pfererebāt, & in fmgia. Tertiū iumentū q̄q; uiroz, armorū, cereoz, eodē numero in fmgia pfererebat comitat⁹ Zwerinēfi. Quartū habebat in frōte arma dñatus Roftockēfi: Sequuntē militaribus fmgia, cerei eadē, qua prius in fmgione. Quintū ferebat in frōte, thoris, & clunibus in fmgia dñatus Stargardēfi: Sequuntē fmgia cum cereis ad in fmgionē primi ordinis. Sextū iumentū ceteris in fmgionē, quo ipfe dux utebat ad splendore, pdiēt armatū, rutilāte ferro: Arma uiri fellam, ut poterāt, ornauere inania: Arma, & in fmgia, que erāt fmguloz pcedentiū in fronte, & thoris, & clunib⁹ equi, cōiuncta uifebant: Idē fmgis militarib⁹, & cereis, hic, ut ante, ordinatis. Sequuntē duo milites, ut ceteri pullati: qui fmgilē uexere clypeū, in fmgptū, & in fmgum, armis omnib⁹ cōiūctis: Inde uero marfcalcus baculo, & cācellariū fmgillo p̄tēfo, pcedūt, pulla ad talū ueste: lūgite domestica principis familia: Inde principes: deinde oratores principum: post illos ecclefiarū p̄lati, & canonici: deinde militares lōgo ordine incedūt: Postremo duces foemine, & magnus ordo dñarū. Expleto iam miffarū officio: fmgia, que diximus, militaribus omnia, in chorū cōferūtur, cum

Sūma boni
principis lausInftitutū fa
crificiū folenne.Iumētū mē
diū.Secundū iu
mentum.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

Sextum.

Reliqua ex
arum ordi

cereis: Iumēta reducunt in stabula procedūt pōtiffes cum abbatib⁹ faciuntq; cōmendationē precib⁹: Quibus expletis, canit antiphona: Media uita: Vbi cōcinit: Sancte Deus, p̄icit in terram pars tertia signorū militariū, cum gemitu aspectatiū: Sācte fortis, pars alia deicit: Sācte & misericors saluator, pars reliqua, cū insculptis armis in clypeo deicit: Et iā uno impetu, omnes cerei usq; huc ardētes, cū gemitu extinguunt. Finis hic pōpē funeralis: Cū chor⁹ omnis pullis, staminib⁹, & omnia pulpita ab initio uestita stetitissent, abeūt in sua quisq;.

XXXV.

Vgslaus Pomeranię Stetinēsisq; dux, cum in sue ditionis precipuā urbē Sūdēsem, ex multo tempore collectā foueret indignationē, erupit hoc tēpore, cū interdiceret illi aduehi cōmeatū, nec pateretur ciues libere per terrā diuersari: Nonnulliq; ex familia principis male haberēt uiatores: Alij etiā incursionib⁹ uexarēt. Pertesi rerum ciues, media bi uma ad diui diē Anthonij, hostilia nūciāt principi: & literas (ut uocāt) diffidationis. Mox armati, Rugiā ingrediūtur: rusticū populū in sua uerba iurare cogūt. Militares, q; in terra multi sunt, se in tuta recipiūt: nōnulli diffugiūt: alij capiunt: numero. XL. ecclesiā cōmunierunt: breui tñ expugnādi fame uel fumo: Colloquunt. Sūdēses p̄tēdūt literas cōfoederationis iurate, ut a ciuitate nūq; discedāt, quas etiā princeps cōfirmarāt: Rogant, si uelint implere fidē literarū: Illi respōdēt: Habere se principē cui⁹ sunt sacramētis alligati, nō se posse ab illo discedere: Sed cum durius premerent, porrecta dextera, subeūt ius captiuitatis. Princeps, ubi audit, iusto dolore tāgit: Parat graue bellū: Sed interueniūt duces Magnopolēses: alter sorori⁹ Bugslai, alter germanę filius: Fit cōuēt⁹ in Rostockio: in lōgū retexunt iniurię: cū dicētis pro parte principis uerba exciperēt notarij, Sūdēses petūt copiā scriptorū: Decernit, & dat. Postero die scripto p̄ferūt respōsa, qm̄ sic placitū uiderēt principib⁹: Nequaquā finit pars ducis actoris: Eodē tenore cōtēdit fieri respōsa, q; sit impeditio premissa, p̄sertim, cū copiā accōperint: Sūdēses refragātur: Ciuitatū nūcij cōsulares interponūt partes, nihil agit. Sed ne frustra cōuētū sit, placuit: ut e scripto informēt animi principū mediatorū: Igit̄ submitūt illi e suo cōcilio, q; cū patrib⁹ separatim agāt: idq; per aliq; dies, tēpora terit: Videbat cōuenisse: cū iā literę recessus essent cōcipiēde: Ibi uero labor: ibi cōtradictio sine fine. Vix in diē nouissimū, cum ad abitū omnes starent parati, cōuenit: ut pax redderet urbī, que ut syncera sit, obsequijs, & p̄molitione primorū in cōcilio est procurādum: Nec lōgū temp⁹ in medio, & dñā Sophia eiisdē Bugslai germana soror, relicta dñi Magni, scēmina prudēs, & multis clara uirtutib⁹, uirum sequit̄, per uiā uniuersę carnis: Grauis scēmina, in qua posita erat spes concordie, filiorum, & patruj: Tumulat Wismarie, quod optauit, apud fratres p̄dicatores.

FINIS.

Proiciūt signa iterrā.

Ciues Sūdēses hostilia nūciāt principi.

Capiūtur uiri. XXXX.

Intercipitur bellū p̄ duces Magnopo.

Vix cōuenit ut pax urbi redderetur.

Moritur Sophia relicta Magni.

•IMPRESSVM COLONIAE.
ANNO MDXVIII.
MENSE APRILI.

Registrum totius operis Wandalie.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v

Omnes sunt terniones, exceptis a t v qui sunt quaterniones.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T

Omnes sunt terniones.

Iohannes Soter alias Heil

ex Bentzheim, &

Socij impres

serunt.

Registrum totius operis Wandalis.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v

Omnes litterationes exceptis a e v qui sunt quatuordecim.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T

Omnes sunt litterationes.

Johannes Soter alias Heli

ex Barchinensi &

Socij imperis

scripsit.

III. ET
it pōtices
letis, canit
rram pars
rs alia de
mis in clypeo
mitu exting
hib? & omnia
dux, cum in
pore collecta
ceret illi ad
tonnullip
y uexarēt. Per
ia nūciāt p
ngrediuntur
a multi sunt
L. ecclesiā cōm
Sūdeles prop
dāt, quas enī
li respōdet
No discere. Sc
tiuitatis. Prin
interuenit d
ius: Fit cōse
te principu
& dat. Pol
cipib? Neque
a, q sic imp
atur: Cōm
cōueū sit, ob
bmittit nū
pora tenit. V
ero laborib
nes frarent
ijs, & pmo
medio, & d
cemina p
arnis: Gra
it: Tumulat

is operis Wandalig.

l m n o p q r s t v
a t v qui sunt quaterniones.
K L M N O P Q R S T

Soter alias Heil
ntzheim, &
ij impres
erunt.

